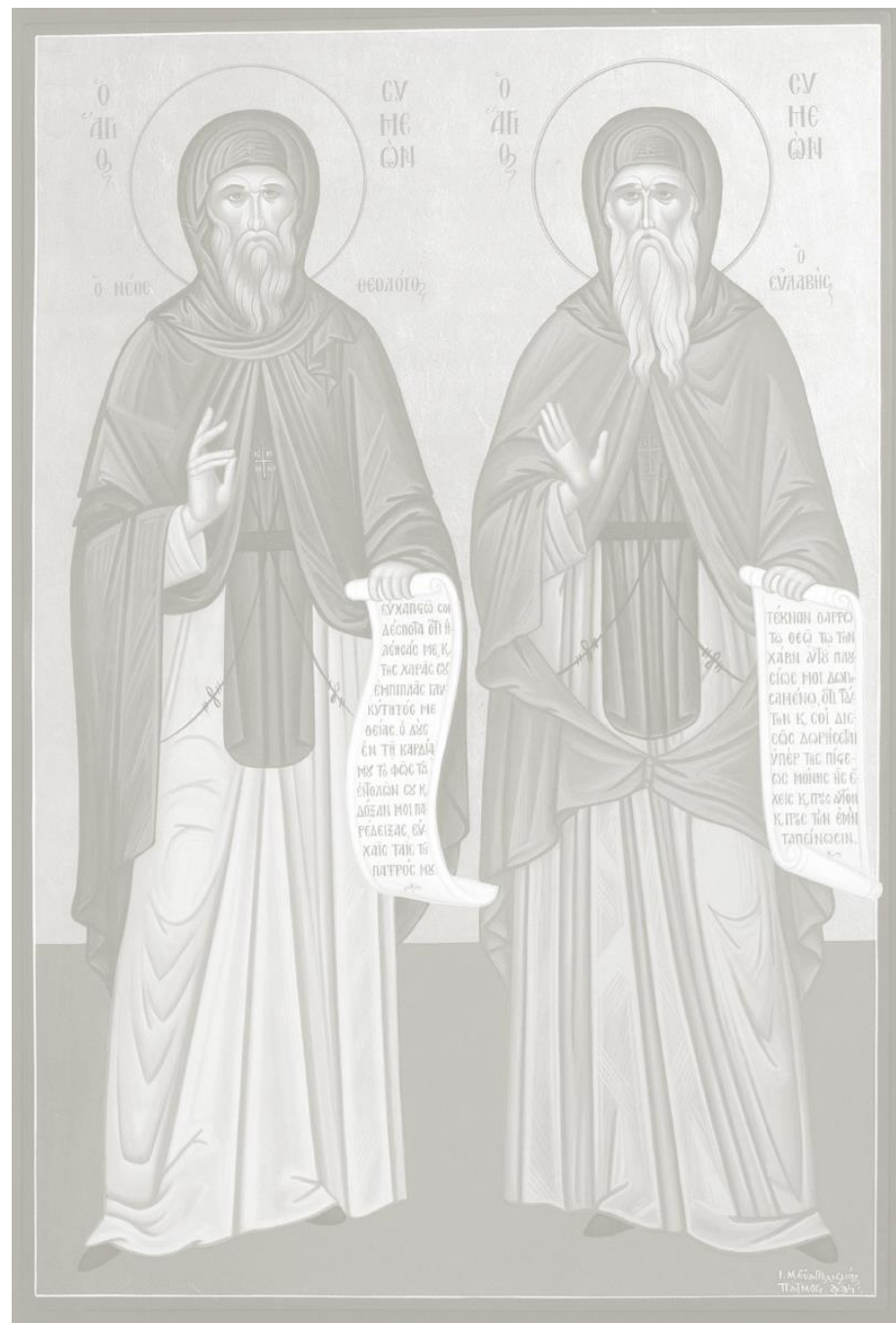

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

за **ПРВИ** циклус основног образовања и васпитања
Основне школе „**Тирило и Методије**“ у Београду

од школске 2022/2023. до 2025/2026. године

Садржај

1. Увод.....	3
2. Циљеви школског програма.....	3
3. О школи.....	4
4. План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања.....	6
5. Програм обавезних предмета и изборних програма	
5. 1. Програм обавезних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање.....	8
5. 2. Програм изборних програма са начинима и поступцима за њихово остваривање.....	49
6. Програм допунске и додатне наставе	
6. 1 Програм допунске наставе.....	59
6. 2 Програм додатне наставе.....	63
7. Остали облици образовно васпитног рада	
7.1. Програм ваннаставних активности.....	66
7.2. Екскурзија и настава у природи.....	70

9. Увод

Школски програм је лична карта школе, документ у којем су наведени сви садржаји, процеси и активности који се реализују у школи. Сврха тих садржаја, процеса и активности је остваривање образовно-васпитних циљева и задатака тако да се промовишу, подстичу и развијају интелектуални, посебни и друштвени развој сваког ученика. **Школски програм** је скуп садржаја и активности по којима је, поред осталог, школа препознатљива.

Са организационим аспекта, **Школским програмом** се утврђује дугорочни и краткорочни план и програм школе.

Школски програм обједињава садржаје изборне и факултативне наставе, слободних активности и ваннаставних активности које ученици могу одабрати на почетку школске године.

Као резултат дугогодишњег праћења потреба и интереса ученика, родитеља и локалне заједнице издвојиле су се одговарајуће активности и садржаји наше школе.

Остваривање активности и садржаја из **Школског програма** школе темеље се на: стручној компетенцији наставника, квалитетној и разноврсној сарадњи породице и школе, подршци и помоћи локалне заједнице.

Школски програм је разрађен по циклусима. Доступан је на сајту школе свим ученицима, родитељима и свима осталима који су заинтересовани за рад и живот наше школе.

2. Циљеви школског програма

Школски програм омогућава креирање процеса учења и наставе усмерених на развој компетенција конкретних ученика, у конкретној школи.

Школски програм омогућава реализацију циљева и исхода образовања, достизање стандарда постигнућа и развијања компетенција ученика према могућностима школе.

Школским програмом су исказани:

- начини којима се обезбеђује поштовање принципа и остваривање општих циљева и исхода образовања и васпитања,
- усмереност на ученика и учење, компетенције, исходе и стандарде постигнућа
- приступ учењу и настави – предметни, тематски или предметно-тематски, пројектни
- облици образовно-васпитног рада (редовна, допунска и додатна настава, пројектна настава, настава у природи)
- начини прилагођавања, методе, активности и садржаји који ће се користити у процесу остваривања исхода и стандарда постигнућа
- ваннаставне активности у школи
- начини вредновања рада ученика и целокупног процеса учења и наставе
- облици и начини сарадње са родитељима и локалном заједницом

3. О школи

Почетак рада школе датира од 1927. године, са именом Тирила и Методија, које се за скоро један век постојања није мењао. Зграда данашње школе, налази се на општини Звездара, у центру Учитељског насеља у улици Учитељска 58, у Београду. Символика улице и насеља није случајна, јер је школа дугогодишња вежбаоница студената Учитељског факултета, за наставне предмете српски језик и музичка култура.

У згради у Учитељској улици одвија се настава за ученике од I до VIII разреда. Школа нема издвојених и комбинованих одељења и налази се на површини од 5500м². Настава се реализује у 11 учионица разредне наставе од I до IV разреда са организацијом продуженог боравка и 18 кабинета предметне наставе у старијим разредима. Школски амбијент је пријатан, школа је велика и пространа, светла и хигијенски добро одржавана. Школско двориште је ограђено и осветљено са спортским теренима унутар њега.

Учионице и кабинети су опремљени намештајем који испуњава хигијенске и техничке захтеве, са јасним обележјима наставног предмета. У школском простору су истакнути дечији радови, који имају улогу дидактичког материјала и чине простор за боравак ученика пријатнијим. Школа, са пуно зеленила и дечијих радова, представља пријатно и безбедно окружење за ученике. Брижљиво се води рачуна о уређењу целокупног школског простора.

Тимски рад и позитивна атмосфера присутни су на свим нивоима у нашој школи. Добри међуљудски односи, уважавање индивидуалних карактеристика и посебности је нешто што се препознаје као јака страна наше школе коју треба неговати. У нашој школи ученик осећа вредност учења и учење и знање се доживљавају као вредности. Јавно се промовишу резултати ученика и запослених на сајту школе, школском часопису и паноима школе. Званични извештаји, *Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања* о резултатима ученика наше школе на Завршном испиту, показују да се налазимо у самом врху у републици а међу десет најбољих школа у Београду. Школске оцене су у складу са резултатима на Завршном испиту и резултатима наших ученика у средњим школама. Захваљујући добром раду и резултатима рада школа је промовисана кроз публикацију Приче о успешним школама „Препознај, промовиши и прошири“ коју је Уницеф реализовао у сарадњи са Институтом за психологију Филозофског факултета Универзитета у Београду, Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања и Тимом за социјално укључивање и смањење сиромаштва.

Лични, професионални и социјални развој ученика подстиче се кроз континуирани, веома разноврстан и од стране одабраних наставника стручно вођен рад у ваннаставним активностима. У школи се промовише и подржава инклузивна настава.

Школа уважава индивидуалне, групне, и социјалне различитости међу ученицима, настава је индивидуализована и диференцирана тј. Прилагођена конкретним ученицима и њиховим потребама са циљем да се максимално подстакне учење. У циљу подршке ученицима који имају проблема у понашању у школи је развијена процедура за поступање са ученицима код којих је потребан појачан васпитни рад. У школи се уважавају различитости (расне, националне, верске), физичке, психичке, социјалне.

Свесни смо значаја улоге родитеља као најважнијих сарадника у остваривању васпитно-образовне праксе. Трудимо се да на истом задатку будемо партнери за добре идеје.

Школа негује сарадњу са бројним институцијама из локалне средине у остваривању образовно-васпитног процеса и пружању подршке ученицима. Организује сарадњу са установама културе, заједничке активности са ученицима других школа, школама за децу са посебним потребама, хуманитарне акције са родитељима.

Наша школа, у којој се одвија образовно-васпитни рад, сваким даном се мења и припрема за будућност.

Школа располаже одличним фондом различитих наставних средстава која доприносе унапређењу квалитета наставе. Број појединих аудио-визуелних средстава и других наставних средстава у потпуности одговара потребама наше школе.

Кроз пројекат „*Подршка развоју људског капитала и истраживању-Опште образовање и развој људског капитала*“ (Развионица), школа је у претходном периоду опремљена најсавременијим наставним средствима и информационим и комуникационим технологијама. Ученици су сада у прилици да савладају основне вештине информационог друштва, неопходне за даље образовање и радни живот. Створени су услови за коришћење ИКТ-а у учењу и за учење на најбољи могући начин.

Део трпезарије ћемо преуредити у *центар за дружење и интернет центар*, како би ученици квалитетније проводили слободно време. За родитеље и ученике, у холу школе, биће формиран пулт за информације. За студенте који долазе са разних факултета уредићемо простор за консултације.

Школа се развија у правцу функционалне вежбаонице, квалитетне базе за праксу студената са факултета за образовање наставника, центара иновација и образовно-васпитне изврсности (модел школа) и центара за професионални развој наставника из других школа.

У наредном периоду, кроз пројекат „*Унапређивање квалитета образовног система Републике Србије кроз унапређивање ефикасности система спољашњег вредновања рада школа и развој хоризонталног учења између школа*“ и захваљујући томе што је десет наших наставника стекло статус саветника спољних сарадника Министарства просвете, школа се позиционирала као база за помоћ школама чији је рад у претходном периоду лоше процењен од стране спољашњих евалуатора Министарства просвете.

Нови захтеви и карактеристике савременог света, образовање стављају пред озбиљне изазове. Школа мора да испуни свој главни задатак – да припреми младе људе да компетентно, ефикасно, одговорно и конструктивно воде сопствени и укључују се у друштвени и професионални живот. У том правцу ће ићи и развој наше школе.

**„ Знање није довољно, морамо га применити“
„Знање се множи дељењем“**

4. План nastave и учења за први циклус основног образовања и васпитања

ред. Број	А. Обавезни наставни предмети	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1*	36*
Укупно А:		20	720	21	756	21	756	21*	756*
ред. број	Б. Изборни програми	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ¹	1	36	1	36	1	36	1	36
Укупно Б:		1	36	1	36	1	36	1	36
Укупно: А+Б		21	756	22	792	22	7792	22*	792*

*План nastave и учења за ученике четвртог разреда, са обавезним предметом Дигитални свет, примењиваће се почев од школске 2023/2024. године.

Облици образовно - васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

ред. број	облик образовно-васпитног рада	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21	756	22	792	22	792	22	792
2.	Пројектна настава ^{2,*}							1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава					1	36	1	36
5.	Настава у природи ³	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

ред. број	Остали облици образовно-васпитног рада	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁴	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1 Ученик бира један од понуђених изборних програма

2 Пројектна настава је обавезна за све ученике четвртог разреда у школској 2022/2023. школској години.

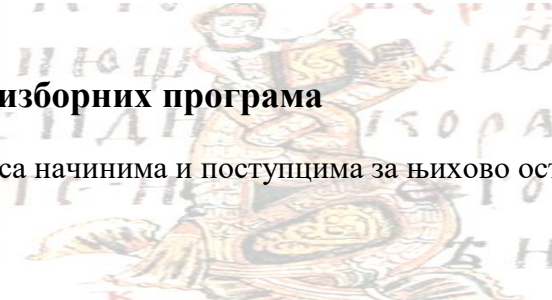
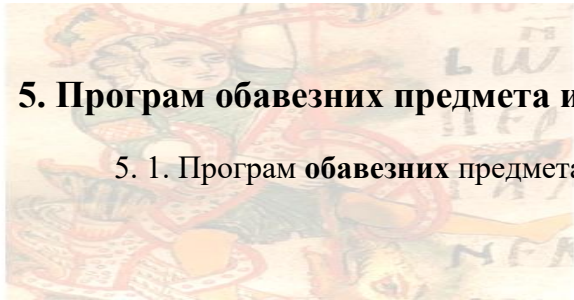
* Од школске 2023/2024. године ученици првог циклуса основног образовања неће имати пројектну наставу

3 Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником

4 Школа организује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта

5. Програм обавезних предмета и изборних програма

5. 1. Програм **обавезних** предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СРПСКИ ЈЕЗИК	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
1. ГОВОРНА КУЛТУРА	<p>Учитељ разговара са ученицима на задате теме, а при том и излазећи у сусрет њиховим интересовањима, обраћа пажњу на правилну артикулацију гласова и фонд речи ученика. Ученици цртају на задате и самостално изабране теме, а учитељ стиче увид у графомоторичку зрелост ученика. На основу увида у способности одељења учитељ се опредељује за најцелисходнији поступак учења читања и писања: <i>монографски, групни</i> или <i>комплексни поступак</i>.</p> <p>Ученицима се читају занимљиви краћи текстови са учесталим гласом којег треба издвојити, кроз аналитичкосинтетички поступак уочава се позиција гласа у речима: на почетку, у средини и на крају; кроз игре <i>На слово, на слово</i>, ученици дају примере речи са траженом позицијом издвојеног гласа. Учитељ показује графичку структуру слова, са ученицима разговара, упоређују се сличности и разлике са другим словима. Пре писања слова могу се организовати различите активности прављења слова од пластелина, жице, колажи итд. (Када је реч о <i>монографском</i> и <i>групном</i> поступку, ученици пишу по један ред ученог слова, а затим се читају речи, потом пишу речи и реченице које обилују ученим словом. У примени <i>комплексног</i> поступка ученици у складу са својим могућностима и знањима раде на индивидуализованим задацима). Ученици сецкају из новина и часописа слике, а затим у складу са својим могућностима исте именују, пишу реченице или краће текстове, од исцканих речи из новина и часописа састављају реченице. Приликом учења почетног читања и писања примењују се различите игре: пантомима, различите варијанте игре <i>Дан-ноћ</i> и друге игре којима се увежбава разумевање прочитаног. Увежбавање почетног читања и писања свакодневно се практикује кроз све предмете и на свим часовима. У <i>другом</i> разреду <i>латиница</i> се учи кроз програмирани и полупрограмирани материјал. Излазећи у сусрет интересовањима ученика за увежбавање оба писма пишу се и СМС-ови и електронска пошта.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - комуникација на матерњем језику - учење како се учи - <i>вештина сарадње</i> (међуљудска и грађанска компетенција) - предузетништво и смисао за иницијативу - дигитална компетенција - културно изражавање - решавање проблема

<p>2. ЈЕЗИК (граматика, правопис, писано изражавање, лексикологија, ортоепија)</p>	<p>У пару или мањим групама ученици подвлаче у тексту језичку појаву која се учи, уочавају шта је заједничко истој и својим речима дефинишу појаву. Увежбавају учено кроз различите језичке игре: <i>На слово, на слово, Каладонт, Дан-ноћ</i>, итд. Неке језичке игре предлажу и осмишљавају ученици. Знање се систематизује индивидуалном израдом мана ума или графичким представљањем односа између језичких појава (рад у мањим групама). Наставник прати рад група и пружа помоћ где је потребно. Групе ученика са наставником процењују степен успешности свог рада.</p> <p>Кроз учење <i>граматичких садржаја</i> истовремено се уче и увежбавају <i>правописна правила</i>. У мањим групама ученици откривају смисао правописних правила (нпр. због чега је потребно да се управни говор обележава наводницима, издваја од осталог текста), откривају и дефинишу својим речима правописно правило. Ученици постављају питања наставнику, а наставник их наводи да сами открију решење указујући на одређене аспекте и постављајући подпитања. Пишу краће текстове у којима ће применити учено правописно правило. Кроз међусобну интеракцију у мањим групама и интеракцију са наставником ученици уочавају и отклањају правописне грешке у својим радовима и радовима осталих ученика. Са ученицима се дискутује о томе шта су научили, колико су научили, шта им је остало нејасно, ученици процењују колико им је потребно још да увежбају примену правила и предлажу план за даље учење.</p> <p>Кроз језичке игре и изговором брзалица ученици вежбају изговор свих сугласника и гласовних група у складу са језичком нормом. Правилан изговор гласова увежбава се и на настави других предмета, кад год се за то укаже потреба.</p>	
<p>3. КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Наставник изражајно чита текстове или пушта звучне записе као примере доброг читања или казивања, са ученицима тумачи непознате речи полазећи од искуства ученика или применом илустрација, поставља проблемска питања у вези текста, успоставља везе са искуством ученика постављајући одговарајућа питања, подстиче ученике да изразе своје ставове или недоумице о прочитаном. Подстиче, организује, усмерава дискусију о ликовима и идејама књижевног дела водећи рачуна да сви учесници у њој се с поштовањем опходе једни према другима.</p>	

<p>Читање и разумевање прочитаног</p> <p>Лирика, епика, драма, научно-популарни и информативни текстови</p>	<p>Подстиче ученике да читају и пишу дневник читања. Са ученицима вреднује квалитет читања ученика (почетно читање, течно читање, изражајно читање) и похваљује напредак; а са учеником разговара о активностима које треба предузети да би квалитет читања био бољи.</p> <p>Сарађује са школском библиотеком и локалном библиотеком. Са ученицима посећује школску и локалну библиотеку и разговара о прочитаним делима.</p> <p>Ученик: чита, изражајно чита, чита у себи, усмерено чита, одговара на питања, поставља питања, изражава став о прочитаном, тражи појашњење онога што му није јасно, користи речник, ствара свој речник, раздваја битно од небитног, одређује редослед догађаја, успоставља везе између догађаја, тумачи понашање ликова, исказује идеје текста. Драматизује текстове, илуструје текстове, глуми, креира стрип, учествује у дебати, учествује у пројектима, прави Power Point презентације.</p> <p>У учењу <i>лирских текстова</i> слушају се различите композиције по избору наставника или ученика, а затим ученици процењују која композиција најбоље дочарава осећања изражена у лирском делу, ученици илуструју песму или цртају стрип када је лирско-епско дело у питању. У учењу <i>епских текстова</i> примењују се <u>стрип-метода</u>, <u>пројекти</u> и <u>групни рад</u>. У учењу <i>драмских текстова</i> примењује се <u>игра улога</u>. Текстови по избору ученика се драматизују и изводе на бини, ученици су у улози редитеља, драматурга, сценаристе, глумца и костимографа.</p> <p>У обради <i>народне књижевности и научно-популарних текстова</i>, а када је потребно и у обради уметничких текстова, ученици се подстичу да на основу усвојених знања из других предмета или искуства сместе дело у одређени историјски и географски контекст и да прикажу изабране аспекте дела прављењем Power Point презентација. За изучавање народне књижевности успостављају се међупредметне везе са наставним предметима: Свет око нас или Природа и друштво.</p> <p>У обради <i>текстова по избору учитеља</i> примењује се поступак <i>Читањем и писањем до критичког мишљења</i>. Ученицима се чита део текста, а затим се разговара о делу текста и очекује се од ученика да предвиде даљи ток радње и дају своје мишљење и образложење зашто мисле да ће наставак бити такав.</p>	
---	--	--

Књижевни и функционални појмови	<p>Наставник чита оригинални текст. Затим, ученици писмено у групи образлажу свој став о датој теми.</p> <p>У мањим групама или у пару ученици повезују наслове прочитаних текстова са књижевним родом или књижевном врстом и пишу образложење извршене класификације. Ученици процењују свој напредак у читању, разумевању текста, драматизовању и ликовном представљању дела. Ученици у групама представљају табеларно и кроз илустрације преглед књижевних и функционалних појмова.</p>	
<p>4. КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА Говорна култура Писано изражавање</p>	<p>Наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези интересовања и искустава ученика ненаметљиво исправљајући грешке у говору ученика.</p> <p>Обрађени књижевни текстови се усмено или писмено препричавају: <i>према постављеним питањима, према плану, сажето, са проширивањем, са изменом краја, са наставком.</i></p> <p>Ученик напамет казује одабране лирске текстове или делове лирског текста.</p> <p>Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис).</p> <p>Култура изражавања се развија и на часовима књижевности и граматике и правописа.</p> <p>Култура изражавања негује се на часовима свих наставних предмета.</p>	
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Говорне вежбе (ученик уме да исприча догађај, доживљај, опише: простор, животињу, особу) ▪ Казивање одабраних текстова ▪ Гласно читање (почетно, течно, изражајно) ▪ Издвајање непознатих речи и израза, прављење речника ▪ Писани одговори на питања ▪ Писано препричавање краћих текстова ▪ Ученик: пише краће текстове поштујући учена правописна правила; први план за усмено и писмено изражавање-за препричавање, за писме наративног или дескриптивног текста; радећи у групи уме да саслуша предлоге других и даје своје предлоге за рад; креира индивидуално или у групи стрип према прочитаном књижевном делу, креира Power Point презентације, поштује договорени план, придржава се донесених правила у раду одељења и групе, вреднује свој и рад других према постављеним критеријумима. 	

<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>▪ Пројекти ученика.</p>		
	<p>математика, свет око нас/природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, здравствено васпитање, изборни предмети</p>		
<p>Тематско планирање</p>	<p>тема</p>	<p>веза са предметима</p>	<p>начин реализације</p>
	<p>Јесен</p>	<p>математика, свет око нас/природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, здравствено васпитање, изборни предмети</p>	<p>На задату тему организују се различите активности у току дана. Повезују се садржи различитих наставних предмета и на тај начин се врши обједињавање различитих потребних знања. Активности се смењују у току неколико часова, целог дана или више дана – излази се из строгог оквира разредно-часовног система. Нпр. недељу дана се обрађује тема НАШИ ПРЕЦИ. У оквиру српског језика обрађују се текст Сребрни кључ и шарени хлеб, ученици истражују о својим прецима и пишу састав о неком од својих предака. Пправе породично стабло, доносе фотографије и причају о прецима. У оквиру математике одређују која година припада одређеном веку Мерење времена и праве аналогију са припадношћу броја стотини. У оквиру природе и друштва уче се извори прошлости (усмени, писани и материјални); посећује се Ташмајдански парк, обилази црква Светог Марка где је сахрањен цар Душан, обилази споменик писца Милорада Павића. На Ташмајдану се остварују задаци наставе физичког васпитања – играју се игре које су се играли наши преци: ластиш, пиљци.</p>
	<p>Зима</p>		
	<p>Пролеће</p>		
	<p>Лето</p>		
	<p>Наш крај</p>		
	<p>Наши преци</p>		
	<p>Знамените личности</p>		
	<p>Породица</p>		
	<p>Београд кроз векове</p>		
	<p>Моја домовина</p>		
	<p>Плави зец</p>		
	<p>Наша прошлост</p>		
	<p>Путописи</p>		
	<p>Празници</p>		
<p>Наша планета</p>			
<p>Београд некад и сад</p>			

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА	
Наставне области - садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	<p>Слободно пребројавање (школског намештаја, дечака, девојчица, куглица на рачунаљкама, штапића, жетона...). Приказивањем слика, формирати појам скупа и елемената. Кроз игру Математички чаробњаџи, издвајати разне примере скупова-груписати на основу заједничких својстава (воћа, играчака, школског прибора, геометријских фигура...). Приказивањем и посматрањем једнакобројних скупова, ради формирања појмова бројева, полазећи од предмета из непосредне околине логички их повезујући у парове (ваза и цвеће, гумица и оловка, блок и четкица...). Набрајањем појединачног (један нос, једна глава, једно Сунце, један Месец...) формирати појам једночланог скупа; цртање и читање броја 1. По истом принципу формирати појмове бројева прве десетице. Цртањем „ајкулиних уста“, усвајају се релације $>$ и $<$. Посматрањем закључити да је отвор релација (ајкулиних уста) увек окренут ка већем броју. Добројавањем изградити појам сабирања, употребу знака $+$ и усвјити термине сабирци и збир. Одбројавањем изградити појам одузимања, употребу знака $-$ и усвојити термине умањеник, умањилац и разлика. Читање и записивање знакова $+$, $-$ и $=$. Сликовитим приказивањем подстаћи ученике да се сналазе на бројевној правој (читање, записивање, упоређивање, сабирање и одузимање бројева скупа N и N_0, уочавање броја за један мањи (претходник) и за један већи (следбеник)). Посматрањем, пребројавањем и записивањем броја елемената скупа (0-9) увести појам цифре и једноцифрених бројева (знак за број је цифра, као што је слово знак за глас). Кроз игру Нађи пара усвојити појам пар-непар, издвајањем парних и непарних бројева прве десетице закључити да се први завршавају цифрама 0, 2, 4, 6 и 8, а други цифрама 1, 3, 5, 7 и 9. Путем игре Замени место са паром из клупе, цртежа усвојити својства сабирања и одузимања. Сликовитим приказивањем кроз различите примере уочити везу сабирања и одузимања, као и термине за толико већи/мањи број. По истом принципу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - за целоживотно учење - вештина комуникације - вештина сарадње - решавање проблема - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција - естетска компетенција

усвојити двоцифрене, троцифрене и све остале вишецифрене бројеве и оспособити ученике да самостално, у пару, групи кроз истраживачки рад успешно примењују операције сабирања и одузимања у скупу \mathbb{N}_0 .

По принципу очигледности посматрањем (на две руке по 5 прстију, што је укупно $2 \cdot 5$ прстију, 3 реда по 4 клупе што је $3 \cdot 4$ клупе; 5 аутомобила по 4 точка што је $5 \cdot 4$...) усвајамо термин пута и знак пута за записивање множења. На основу слика, графикона, апликација, видео презентација записивати одређене примере ($3 \cdot 4$, $9 \cdot 2$...) усвајамо појам производ два броја. Пребројавањем више једнакобројних скупова и њихово записивање у облику збира, а затим производа, схватити множење као сабирање једнаких сабирака- множење као скраћено сабирање ($3 + 3 + 3 + 3 = 4 \cdot 3$) и термине први чинилац, други чинилац и производ. Путем истраживачких задатака, самостално, у пару, групи (две коцке у три реда ($3 \cdot 2 = 6$), три коцке у два реда ($2 \cdot 3 = 6$)) уочити правило замена места чинилаца. На сликовит начин представити ученицима таблицу множења редоследом 2, 10, 5, 3, 4, 6, 7, 8, 9 са посебним нагласком на множење бројем 0 и 1. По истом принципу подстаћи ученике да разумеју и разликују значење речи **за толико већи и толико пута већи број**, схвате правила **здруживања чинилаца, множења збира и разлике, зависност производа од промене чинилаца и сталност производа**. Практичним активностима наставника и ученика (поделом јабуке, чоколаде, погаче..., на два једнака дела) приказати, показати, објаснити половину целог. Нпр. из скупа половина различитих предмета саставити цело; ученици уочавају да цело чине само два једнака дела. Поделом парног броја бомбона, кликера, рукавица... и записивањем у облику збира два једнака сабирка ($14 = 7 + 7$) ученици уочавају да само парни бројеви имају своју половину. Кроз разноврсне примере, слике, апликације, видео презентације, увести знак за операцију дељења ($:$), усвојити и запамтити термине дељеник, делилац и количник. На исти начин ученици усвајају појам четвртине броја као збир 4 једнака сабирка ($20 = 5 + 5 + 5 + 5 = 4 \cdot 5 = 20 : 4$) као и везу множења и дељења. Таблицу дељења усвојити по редоследу 2, 10, 5, 3, 4, 6, 7, 8, 9, а затим обрадити број 1 као делилац и 0 као дељеник, а посебно обратити пажњу на немогућност 0 као делиоца. Разумевање и разликовање значења речи за толико мањи и толико пута мањи број уводимо кроз конкретне примере, као и усвајање **правила дељења збира и разлике бројем, зависност количника од промене**

дељеника/делиоца и сталност количника. На исти начин ученици уочавају могућност дељења двоцифрених, троцифрених и вишецифрених бројева, примењују правила дељивости и уочавају да се мањи број не може поделити већим и он представља остатак при дељењу.

Кроз вршњачко учење, видео презентације, употребу ИКТ-а, занимљиве, логичке, сложене текстуалне задатке, истраживачким радом (самостално, у пару, групи) оспособити ученике да примењују операције множења и дељења у скупу \mathbb{N}_0 у свакодневном животу.

Кроз различите типове задатака од једноставнијег ка сложенијем, ученици самостално долазе до закључка да је бројни израз скуп два или више записаних бројева који су везани операцијским знацима (+, -, x, :) чији је ред вршења потпуно одређен као и значење заграде у изразу. На пример: Који од следећа три израза има највећу вредност?

1) $8 \cdot 4 + 6 : 2$; 2) $8 \cdot (4 + 6) : 2$; 3) $8 \cdot (4 + 6 : 2)$; 4) $(8 \cdot 4 + 6) : 2$

Користећи квадратић, линију, слово као ознаку за скривени број у једнакости ($a + 9 = 15$), на основу претходно стечених знања, ученици истражујући на различитим примерима самостално откривају непознати сабирак, умањеник, умањилац, чинилац, дељеник или делилац уз константну интеракцију ученик-наставник и ученик-ученик. Затим ученицима представити појам једначине као и правила за израчунавање непознатог броја. На основу претходно усвојених знакова $>$ (веће), $<$ (мање), на примерима ($a < 9$) ученицима приказати, показати и објаснити неједнакост и увести појам неједначине. Кроз различите примере упоређивања једначине облика ($a + 9 = 15$) и неједначине ($a + 9 < 15$, $a + 9 > 15$) ученици самостално долазе до закључка да једначина има једно решење, а неједначина више решења (скуп).

Кроз вршњачко учење, видео презентације, употребу ИКТ-а, занимљиве, логичке, сложене текстуалне задатке, истраживачким радом (самостално, у пару, групи) оспособити ученике да примењују операције множења, дељења и решавају једначине и неједначине у скупу \mathbb{N}_0 , као и одређивање месне вредности цифре у вишецифреним бројевима.

Кроз самостално решавање задатака, претраживање интернета и школске библиотеке, критичко размишљање и доношење закључака, презентацију припремљених садржаја, испитивањем проблемских ситуација, прављењем

	паноа, аргументованим и конструктивним радом, ученици развијају свест о утицају математике на културу, науку и технолошки развој друштва и у складу са тим делују, примењујући стечена знања у животу.	
2. ГЕОМЕТРИЈА	На основу претходних искустава уочити различите односе међу предметима (горе-доле, изнад-испод, уз-низ, лево-десно, напред-између-назад, веће-мање, шире-уже, више-ниже). Приказивањем модела, уочавањем, цртањем (на квадратној мрежи, лењиром, шестаром), бојењем, спајањем делова, прављењем модела, упоређивањем, процењивањем ученици се упознају са геометријским фигурама и телима као и кроз презентације и ИКТ, вршњачко учење, проблемске ситуације, амбијентално учење, огледе, организовање изложби, посете, самостално закључивање, осмишљавањем, планирањем, ученици развијају креативност, критичко мишљење и способност да успешно примењују стечена знања у животу и рачунају обим (троугла, квадрата и правоугаоника), површину и запремину коцке и квадра.	
3. РАЗЛОМЦИ	Помоћу очигледних средстава (сечењем јабуке, пице), демонстрирањем слика и графичким приказивањем, бојењем, пребројавањем и спајањем исечених делова, слободним процењивањем, читањем и записивањем и упоређивањем (преко бројевних полуправи) ученици се упознају са разломцима (елементима, одређивањем величине датог дела који се може кроз различите фигуре приказати – круг, квадрат, правоугаоник, дуж) . Сваки разломак је мерни број одговарајућег дела неке величине. Ученици примењују стечено знање при раду са мерењем дужине, површине, запремине, масе. Понављањем поступка половљења, усвојити појам и правилно именовање и записивање (прво разломачка црта, као знак за дељење, број испод црте – на колико је једнаких делова подељена целина, број изнад црте број испод црте који показује колико је таквих делова издвојено), полазећи од конкретног скупа бројева, на сличан начин се обрађују $1/2$, $1/4$, $1/8$, $1/5$, $1/10$, као и остали разломци. На различитим примерима користећи знаке $<$, $>$ или $=$, развијати код ученика логичко мишљење и закључивање, поступност и систематичност у раду као и способност упоређивања разломака са једнаким бројцима и разломака са једнаким именицима. Сабирање и одузимање разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са једном децималом/са две децимале и сабирање и одузимање децималних бројева.	

<p>4. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Слободним процењивањем (одокативно), мерењем предмета из околине (канапом-дужину учионице, ходника и дворишта, кораком-растојање између клупа, два дрвета, стопом-ширину врата, лактом-дужину стола, табле, ширину прозора, шаком-дужину књиге, свеске, пернице) и приказивањем различитих модела метра формирати појам дужине и метра као основне јединице за дужину. По истом принципу обрадити мере и мерне јединице за: површину, запремину, масу, време, као и новчане вредности, прављењем модела, кроз проблемске ситуације, кроз друштвене игре, квизове, презентације, уочавањем, закључивањем, повезивањем чињеница, вршњачким учењем, тематским посетама ученици долазе до нових сазнања и примењују стечена знања у конкретним ситуацијама.</p>		
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз: квизове, продајне изложбе, паное, залагања на часу, вршњачког учења, групне и појединачне презентације, контролне вежбе, тестове, краће провере, писмене задатке и усмено испитивање.</p>		
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>У зависности од области и садржаја корелација је предвиђена са свим осталим предметима који се изучавају у првом циклуса образовања.</p>		
<p>Тематско планирање</p>	<p>тема</p>	<p>веза са предметима</p>	<p>начин реализације</p>
	<p>Кретање – просторни односи</p>	<p>српски језик, свет око нас, ликовна и музичка култура, физичко васпитање</p>	<p>Решавањем проблемских задатака и ситуација, проналажење сакривених предмета у учионици кроз игру <i>Топло-хладно</i>, оријентишући се у непосредној околини (улица-лева и десна страна, парни, непарни бројеви); цртање различитих облика кретања (инсекти на ливади), извођењем огледа предсавити различите облике кретања, сналажење на географској карти, цртање мапе насеља, извођење различитих облика кретања и вежбе обликовања; писање, читање и анализа извештаја, репортажа, вести.</p>

	Мерење и мере	српски језик, свет око нас, ликовна и музичка култура, физичко васпитање	Мерење дужине, ширине, висине учионице, физкултурне сале, клупе. Прављење модела метра, решавање проблемских задатака, пресипањем и одливањем течности у различите судове, одређивање запремине, површине, прављење сата и календара, ленте времена и сналажење на њима, цртањем помоћу шестара, лењира, симулација продавнице са употребом новчаних апоена... Скок удаљ, скок увис, трчање (20 метара, 30 метара). Прављење пешчаног сата, сунчаног часовника, одређивање трајања тона и дужине песме. Писање, читање и анализа извештаја, репортажа, вести.
	Разломци	ликовна и музичка култура, физичко васпитање	Дељењем очигледних средстава (јабука, пица, чоколада) и издвајање делова према датим разломцима ($1/2$, $1/4$, $3/4$, $6/8$), кретање, трчање у одређеном ритму, свирање, тактирање и певање бројалица и песама у различитим тактовима ($2/4$, $3/4$, $4/4$). Цртање разломака на рачунару, цртање стрипа, писање, читање и анализа извештаја, репортажа, вести.
	Геометријска тела и фигуре	српски језик, свет око нас, ликовна култура	Уочавање различитих геометријских тела у непосредном окружењу, моделирање и прављење различитих геометријских тела од теста, глинамола, сламчица, пластелина (прављење паноа-скулптура). Цртање и препознавање различитих геометријских фигура и тела на рачунару, цртање и бојење предмета од различитих геометријских фигура (робот, брод, камин) описивање геометријских тела. Писање песама.
	Природни бројеви	сви обавезни и изборни наставни предмети	Записивање, читање, решавање текстуалних задатака у зависности од тема из корелацијских предмета.

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СВЕТ ОКО НАС	ПРИРОДА И ДРУШТВО
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	
	Компетенције	
1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	Путем <i>истраживачких задатака</i> (ученик планира и организује начин на који ће доћи до решавања постављених задатака), <i>посматрања</i> (школско довориште, станиште, биљке, животиње, ботаничка башта, парк, шума, Авала, Кошутњак), <i>сакупљања</i> (прављење албума у тимовима, модела, хербаријума...), <i>праћења и бележења</i> (графички прикази – цртежи, електронски прикази, записивање, прављење симбола) долазе до сазнања и уочавања повезаности живе и неживе природе.	
2. ЕКОЛОГИЈА	Подстицање ученика за активности у оквиру <i>мини пројеката</i> (заштита животне средине, обновљиви и необновљиви природни ресурси, угрожене врсте), <i>сакупљање</i> (рециклажа), <i>описивање</i> (ликовно изражавање), <i>представе</i> .	
3. МАТЕРИЈАЛИ	<i>Посматрањем и сакупљањем</i> (разни материјали) уочавају особине и промене материјала, <i>експериментима</i> (проучавање растворљивости, хлађења, загревања, електрицитета и магнетизма), <i>бележењем и записивањем</i> (вођење дневника) и представљањем практичног рада кроз Power Point презентацију, којим објашњавају промене материјала у свом окружењу.	
4. КРЕТАЊА И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ	<i>Истраживачким задацима</i> (упознавањем пута од куће до школе и учењем саобраћајних правила у циљу безбедности, ученици заједнички траже излаз из тешкоће). Доношењем играчака и међусобно постављање задатака на основу задате теме <i>гурање, вучење, подизање. Праћење и бележење</i> (како организовати време), <i>експерименти</i> (рад по групама – групе добијају различите задатке – <i>облик и величина тела, материјали, подлога, средина, јачина деловања</i> и ученици праве различите облике, облажу их различитим материјалима, потом сами организују експерименте којима доказују шта све утиче на кретање тела; 4 групе/4 годишња доба и ученици доносе предмете који карактеришу одређено годишње доба, <i>мини пројекат</i> (унутар група раде мини пројекат о представљању годишњег доба); <i>сакупљање, праћење, бележење и експеримент</i> (на разне начине долазе до закључака о	

	<p><i>праволинијском кретању, кружном кретању, кретању тела на опрузи, користећи ИКТ технологију и образовне софтвере долазе до коначних закључака; водећи их кроз питања и користећи дидактичке материјале жицу, гумицу, затегнуту кожу долазе до закључака како се производи звук). Израда мини пројеката на нивоу мањих група где ученици добијају задатак да користећи ИКТ објасне другима какав је рељеф у Србији, воде, саобраћанице, границе – израда модела; ученици врше самоусмеравање на основу датих упутстава за рад по групама; практиковање и стварање (израда часовника, календара, израда и попуњавање немих карти); играње (пронађи благо уз помоћ компаса, читање мапа); стварање (креативно осмишљавање саобраћајнице у учионици); посматрање, бележење и вођење дневника (обилазак Аеродрома „Никола Тесла“, Железничке станице Београд, Београдске аутобуске станице; возња градским превозом, возња бродом); експериментисање у простору (одлазак у Сремске Карловце и коришћење мапа, употреба легенде, тј. учртавање симбола у неме карте).</i></p>	
5. ДРУШТВО	<p>Сакупљање (ученици сакупљају фотографије породице, празника, спортских екипа... и прикупљају информације о истим); бележење (мера заштите и унапређивање односа у групи и међу групама – недеље дружења, тајни пријатељ, међусобне посете); процењивање (самостална израда правилника понашања у одељењу, кући, саобраћају и насељу); праћење (вођење дневника о поштовању правила); истраживање (израда есеја о различитим људским делатностима; посета лимару, бомбонџији, организовање трибине са родитељима интересантних и необичних занимања, интервју ученика са њима и израда ПП презентације по групама); сакупљање (прикупљање фотографија села и града – одељењски албум); истраживање ван учионице (посета Малом Иђошу – упознавање сеоског домаћинства); одлазак и посматрање (раскрсница Устаничке и Војислава Илића – дискусија и ликовно изражавање); практиковање и играње (на интерактивној табли игре о правилима понашања у саобраћају и попуњавање теста – повратна информација).</p>	
6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	<p>Праћење и бележење (израда мини пројекта Србија моја домовина – ученици одређују појам државе, основне одреднице и њено географско-стратешко лоцирање у простору, на карти, глобусу; развијају осећај припадности без обзира на разноврсну мултиетничку и мултинационалну структуру,</p>	

	<p>присуствовање манифестацији <i>Радост Европе</i>); посматрање и бележење (посета парламенту); сакупљање (прикупљање информација користећи ИКТ технологију о броју, густини, структури становништва); практиковање (прављење модела рељефа); посматрање и бележење (вођење дневника о врстама рељефа и климатским условима, посете резервату Засавица, Авали, Ади Циганлији, Златибору, Копаонику, Маљену, Палићком језеру, Ђердапском језеру); презентовање (израда плаката кроз представљање бања Србије), практиковање (израда одељењских временских ленти и представљање важних историјских догађаја – групна израда; посматрање (гледање историјских филмова <i>Монархија кроз векове – Бој на Косову, Орлови рано лете, Хајдуци и други инсерти.</i>); сакупљање (ученици прикупљају фотографије, чланке, инсерте из филмова, текстове из старих уџбеника о начину животу некада и сада – презентација); интервју (разговори са бакама и декама о вађним историјским догађајима, појавама и личностима); презентације (анализа интервјуа и презентација истих), посматрање и бележење (посете Белом двору, Старом двору, Калемегдану, Смедеревска тврђава, Историјски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, етно села, Железничком музеју, Музеју аутомобила, ПТТ музеју, Орашац... Након посета ПП презентације и представљање научног); презентовање (представљање лозе Немањића, кроз групни облик рада)</p>	
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Разумевање прочитаног текста, издвајање кључних појмова (анкета – колики је број ученика код којих је развијена компетенција) ▪ Уз помоћ понуђене литературе попуњавање табеле и графикана ▪ Анкетирање ученика путем социограма ▪ Дидактичке, едукативне и спонтане игре и учествовање у квизовима ▪ Решавање проблемских ситуација (колики је број ученика који су решили проблем) 	
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>Ликовна култура (израда модела рељефа, делова биљака, осликавање, колажирање, прављење грба и заставе, војне униформе, вајање посуда из прошлости, штитова, оружја и оруђа, изложбе) Музичка култура (слушање химне, музика са темом годишњих доба – Вивалди, музика везана за исхрану и очување здравља, као и за занимања и породицу) Математика (мерење) Српски језик (народне приче и песме, обичаји) Пројектна настава (стари српски занати, рециклажа, експерименти са материјалима и силама)</p>	

	Грађанско васпитање (права и обавезе, еколошке заповести, друштвене групе, сарадња, ненасилна комуникација, дечја права) Дигитални свет (презентације, скупљање информација, интерактивне игре, компјутерски буквар)		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Празници	српски језик, музичка култура, ликовна култура, математика, пројектна настава	- сакупљање фотографија и снимака празника, прављење мозика, аранжамни, пишемо саставе на тему <i>Једно вече са својом породицом</i> , израда украса за јелку, осликавање ускршњих јаја, решавање текстуалних и проблемских задатака, гледање филма <i>Полар експрес</i> , прикупљање рецепата за прављење празничних јела као и одабир најлепших рецепата и прављење истих у кухињи школе
	Мерење	математика, ликовна култура, физичко васпитање	- израда метра по групама, решавање текстуалних и проблемских задатака (мерење дворишта, учионице, фискултурне сале), мерења физичких способности ученика (скок удаљ, скок увис, трчање на 20, 30, 50 и 100 метара, бацање медицинке), мерење времена и одређивање времена на часовнику и календару
	Материјали	српски језик, математика, ликовна култура,	- преобликовање предмета од различитих материјала, вајање од пластелина и глине, прављење геометријских фигура и тела од папира, глине, картона, стиропора, експерименти о растворљивости материјала, хлађењу и загревању, вођење дневника о експериментима
	Кретање	српски језик, ликовна култура, музичка култура, математика	- коришћење плана града, мапе насеља, исцртавање мапа и прављење саобраћајних знака, писање песама о саобраћају и прављење аранжмана, решавање текстуалних задатака, екперименти о томе шта све утиче на кретање тела

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
1. ОБЛИЦИ И ЊИХОВИ КВАЛИТЕТИ	Подстицати ученике да гледају и уочавају природу али и урбану околину око себе како би самостално дошли до сазнања шта је цело, а шта је део нечега неког предмета, шта је високо а шта ниско, шта је светло или тамно, додиром меко-тврдо, глатко-храпаво и сл. Ученици ће за своје задатке користити технике цртања графитном оловком, технику темпере, акварела и воштаног пастела.	-одговоран однос према здрављу -одговоран однос према околини
2. ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ	Разговор са ученицима о простору, шта је лево а шта десно, горе-доле (нпр. птице су горе, ми смо доле). Шта видимо да се налази горе када смо у отвореном простору, а шта када смо у затвореном. Шта видимо горе и доле када смо на улици, аутобуској станици, шта је лево а шта десно и да ли бисмо то што видимо могли и да нацртамо, насликамо и урадимо глином или можда неким другим материјалом. И овај задатак може да се реши цртачком, сликарском и вајарском техником.	-рад с подацима и информацијама -решавање проблема
3. ВРЕМЕНСКИ И ПРОСТОРНИ НИЗОВИ	Са ученицима треба разговарати о цртаним филмовима и стрипу како би се развијао критички однос према истим, јер нису сви цртани филмови који деца гледају за децу. Уз елементарно објашњење техника цртања (око 25 цртежа у секунди цртаног филма и стрипа), треба им предложити да сами на површини папира слободном руком извуку правоугаонике и да у тим правоугаоницима у низу цртежом испричају неки свој садржај-причу у вези са личним доживљајем. Цртачке, сликарске технике, а могу се користити и вајарске технике у смислу сачињавања неких фигура којима ће ученици саопштити неку анимацију, то могу бити цртежи у низу, ученици могу да сачињавају и мрље у низу, које могу настати сасвим спонтано у дечјем раду. С једне стране, може се поћи од текста, а са друге може се кренути од мрља које би начинили на неком већем формату папира па их касније сећи, колажирати у низу. Гледајући у мрље које се налазе у низу, могу сачинити неку своју нову причу.	-сарадња -дигитална компетенција -компетенција за учење -одговорно учешће у

4. СВЕТЛО И СЕНКА	У појам СВЕТЛОСТ И СЕНКА ученике уводимо тако што опредметимо сенку помоћу природне светлости (нпр. сунчан дан, облик и дужина сенке неког предмета па и самог детета које је осветљено природном светлошћу) и помоћу вештачке светлости (Графоскоп усмерен према групи ученика уз у позадини постављен натрон папир или пак-папир. Појавиће се сенке које могу бити опцртане, преклопљене па касније од стране ученика пастелним бојама попуњене). Овакав рад може да се ради са целим одељењем, може са групом, али и појединачно. На фотокопијама или репродукцијама грађевинских објеката или споменика културе ученици могу да опцртавају осветљене делове објеката али и оне делове који су у сенци. На тај начин ученицима постепено доводимо до вести културно-уметничко наслеђе. Користе се комбинована техника, цртачке технике, сликарске и вајарске, као и дидактичка средства-графоскоп, репродукције уметничких дела или фотокопије неких објеката.	демократском друштву -естетичка компетенција -комуникација предузимљивост и оријентација ка предузетништву
5. ТАКТИЛНОСТ	Наводити ученике на тактилни опажај, на опажај путем додира. Захваљујући тим искуствима, ученику ће касније бити довољно да визуелно препознаје карактеристике предмета. Користимо цртачке, сликарске, вајарске технике.	
6. НАСЛЕЂЕ	Дизајн – С обзиром на то да су деца свакодневно окружена предметима који су обликовани по ергономским, принципима за одрасле, сем у вртићима, где се налазе поједини предмети прилагођени дечијем узрасту, сматра се да нам је обавеза да деци доводимо до свести да су све те предмете које употребљавамо сачинили неки људи који се баве дизајном. Дизајн поред ликовних вредности, собом носи и сазнања о корисности и прилагођености тих предмета за њихово што боље и лакше коришћење. У пракси се показало да и ученици са задовољством могу да сачине неке предмете. На пример, на белим мајицама могу воштаним пастелима да цртају цртеже по својој жељи, које касније са весељем могу да обуку, јер су и сами нешто сачинили. На кошуљама могу да лепе, по принципу колажа, комадиће крпица и у коначном исходу, сами су се појавили као пројектанти употребних предмета. Користе се цртачке, сликарске технике, технике колажа и комбиноване технике. Организујемо радионицу израде накита где ученици самостално израђују накит од различитих материјала као и посету старим занатима (кројачке радње, бомбонција, јорганција...).	

7. ПРЕОБЛИКОВАЊЕ МАТЕРИЈАЛА	Појам спајање или везивање је врло садржајан из аспекта трагања за свим облицима везивања које човек користи у непосредној околини. Закопчавање као везивање, што је симбол мануфактуре, рајфершлус, као везивање што је симбол индустрије, зидање као везивање, лепљење као везивање, закивање као везивање, варење као везивање, ткање као везивање, шивење као везивање... Све шта човек чини, има карактер везивања. У природи је то рашћење, на пример лист на грани није везан, он је израстао итд. Битно је наводити ученике да опажају такве појаве у непосредној околини, а оно што треба да учине, нпр. проширити два облика свеже глине, везивати глину саргијом, канапом и томе слично. Вајарске и комбиноване технике. Глина, канап, тканина, мека жица, штапићи обрађени и необрађени и сл.	
8. КРЕТАЊЕ ОБЛИКА У ПРОСТОРУ	Како су деца по својој природи све време у покрету, уверени смо да им је могуће објашњавати не само њихово кретање, већ и кретање облика у природи. На пример, опажање кретања лишћа на дрвећу (бреза, платан, шљива, храст и све што чини њихово окружење у природи). Као супротност кретању, треба их наводити да опажају статичне облике у природи, нпр. кућу, школу, аутобуску станицу. Ученици представљају кретање на часу ликовног тако што цртају геометријске моделе, затим их секу, нижу на канап, па кад све то окаче на положени штап у простору десиће се неко кретање. Комбинована техника, цртачке и сликарске технике. Папир, маказе, дрвени штапићи, лепак, канап, конач, конструкција старих кишобрана.	
9. СВЕТЛОСТ	У циљу континуитета сазнање о појму светлости треба наставити са играма светла и сенке ослањајући се на садржаје које су ученици учили у првом разреду. То је учињено због обиља могућности креативног трагања и ученика и наставника с једне стране, а с друге, утемељивања знања о значају светлости у природи као једног од значајних услова живота. Организовати позориште сенки. Комбинована техника, цртачке технике, сликарске и вајарске технике.	
10. АМБИЈЕНТ – СЦЕНСКИ ПРОСТОР	У учионици може да се начини сцена неког амбијента, и то оног амбијента за који се ученици одреде у разговору са наставником. Како је реч о целини програма која нуди повезивање садржаја са књижевношћу, физичким васпитањем, светом око нас, другим речима, сви садржаји који се савладавају на овом узрасту могу да буду уведени у реализацију оваквог задатка. Користећи цртачке, сликарске, вајарске, комбиноване технике, ученици	

	израђују маске, костиме и организују сцену. Томе претходи посета позоришту и упознавање са елементима који су потребни за извођење једне представе. Меке оловке, темпера боје, глина, пластелин, папир, картон, разни други материјали.
11. КОНТРАСТ	Свугде у нашој околини можемо уочити контраст. На пример, природни и вештачки облици. Ноћ, дан, једнобојан, вишебојан, обрађен, необрађен, прав, крив, светло, сенка и сл. Цртачке, сликарске, вајарске, комбиноване технике.
12. СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Пракса је показала да је погрешно на почетку часа показивати знаке било које врсте, јер ученици имају визуелно памћење кад желе да имитирају већ виђене знаке. Један од начина за учениково креативно стварање је да на свом папиру наслика неколико мрља, па тек онда, у некој од наредних фаза, да тражимо повезивање тих мрља у неки његов знак, када он може имати своје тумачење нечега, само њему својственог. Не морају то само да буду мрље, то могу бити тачке, линије и неки други облици, од било ког материјала, од којих се може поћи у свет промишљања са ознаком самосвојне ученикове креативности.</p> <p>Цртање, сликање, вајање, комбиноване технике.</p> <p>Наше шире окружење испуњено је информацијама које се упућују путем плаката, у последње време билбордима, а посебно рекламама које не заобилазе ни децу, иако су упућене одраслима. Такве рекламе су и визуелне комуникације, врло агресивне, па се поставља питање и критичког односа према њима, јер су засноване на профиту и маркетингу појединих фирми које су заинтересоване за комуникацију са потрошачима. За ученике је врло сложено такво иконичко тумачење билборда, али исто тако је сложена уопштена комуникација путем плаката. Из свих тих разлога, ученици треба да дођу до једног нивоа информација образовног карактера, али не сме да се пропусти прилика да они и сами покушају комуникацију путем ликовних решења у виду плаката. Таква решења, после једне озбиљне припреме у дијалогу са ученицима, могу да буду остварена у свим предвиђеним ликовним техникама, а у складу са узрастним могућностима ученика.</p> <p>Писање ћириличких и латиничких слова. Повезивање слова у речи.</p> <p>Повлачење уских, косих, правих и положених линија. Повлачење отворених</p>

	и затворених линија. Писање слова упоредо са учењем абецеде. Посета Народној библиотеци и упознавање са старим рукописима.	
13. КЛУАЖ	У овом задатку ученици треба да прикупе отпадну амбалажу, да по својој вољи начине композицију лепљењем на неку картонску подлогу и када све то заврше, да бисмо се ослободили сугерирања досадашње функције тих предмета, таква композиција треба да буде премазана белом бојом. Још један од начина јесте да се преко тако организоване композиције постави газа, преко које се такође, пређе белим акрилом. После сушења, добијају се нови облици, нове светлинске вредности, које дају нове шансе за даља дограђивања цртања или сликања према учениковој жељи. Облику смо променили значење. Комбиноване технике, сликарске, цртачке и вајарске технике.	
14. ЛИКОВНЕ ИГРЕ	У овом задатку треба трагати за асоцијацијама ученика. Једна реч може да буде повод. Учитељ може питати ученика о чему размишља када кажемо дрво. Сваки ученик ће имати своју причу о том појму. Или, на пример, ако нађемо неку стару фотографију, можемо питати о чему размишљају док гледају у фотографију. Ако прочитамо неки текст, примерен узрасним могућностима ученика, који такође, може да буде повод за разговор, и појединачна тумачења и решења ученика у ликовном раду, већ смо нешто успели. Шта је то што смо успели? Успели смо, прво у различитостима тема, а задржаћемо и даље наш захтев, да поред трагања за добрим процесима рада, имамо и примерене резултате у свим ликовним техникама. Учитељ ће захваљујући својој инвентивности, пронаћи праве начине мотивисања ученика за ову врсту слободнијег рада, али не слободних тема, кад ће понављати нека своја претходна искуства у виду шема и шаблона. Цртачке, сликарске, вајарске, комбиноване технике.	
15. КОРИШЋЕЊЕ РАЗНИХ МАТЕРИЈАЛА ЗА КОМПОНОВАЊЕ	Користимо традиционалне технике које зовемо медијумима, али исто тако можемо да примењујемо друге савремене материјале-проширене медијуме.	
16. КОМПОЗИЦИЈА И ПОКРЕТ У	Полазећи од објашњавања основног појма композиције, улазимо и у подпојам покрет у композицији, што на том узрасту собом носи и читав низ	

КОМПОЗИЦИЈИ

сложенијих питања, која су започета у другом разреду, а везана су за кретање облика у простору. Када се узме у обзир физичко кретање у непосредном окружењу, пре свега мислимо на природу, кретање лишћа на дрвећу, грана, али исто тако и кретање људи у простору, са свим средствима које људи користе за кретање, ученике уводимо у процесе опажања кретања, самим тим и разумевања условљености кретања и да то све може да чини неку композицију по личном избору. Треба дати ученицима прилику да начине тај избор. Дакле, све може да буде композиција. Уколико бисмо применили неке технике, на пример, Дирерово прозорче, а и сами смо у прилици да посведочимо искуствено да прозорско окно, као оквир, одређује сегменте посматране природе као ликовни приказ, насловићемо то као композиција. Уједно, биће то прилика да упознајемо ученике у оној сфери када имамо право да их научимо да постоје различити материјали за цртање, сликање, вајање, али и проширене медијуме. Када смо поменули цртање и цртачке технике, корисно је научити децу да постоје разни цртачки материјали и да су најбољи оловке са меким графитним улошком, са ознаком Б, природни угљен, али исто тако суви и воштани пастел. Пастел може да буде и у сфери сликарских техника, зависно од начина коришћења материјала. У школи се најчешће користи темпера као сликарска техника, али се ради и акварел. Неће сметати, међутим, ако говорећи о неком уметничком делу, кажемо ученицима и нешто о карактеристикама уљаног сликарства или неког другог начина сликања. Говорећи о техникама, сматра се да децу треба да научимо техникама сликања, цртања и вајања, а да начине коришћења техника оставимо сваком ученику као избор. Од вајарских материјала у школама користи се глина, врло често и пластелин. Глина се сматра најприменијим материјалом и ученике треба научити својствима глине и начинима припремања глине за сачињавање тродимензионалних облика. Када се говори о проширеним медијумима који се могу урадити у виду колажа, деколажа, асамблажа и кроз процесе перформанса, ученици могу да схвате да заправо све што има карактер отпадних материјала, променом значења тих материјала, улази у сфере стваралаштва. Да би рад био успешан, у процесу мотивисања ученика не треба запоставити повезивање њихових знања и искустава из других области.

17. ОРНАМЕНТИКА	Објашњавање појма орнамент може почети разговором да би га ученици препознали у непосредном окружењу. Уколико то не успе, може се показати нека репродукција везана за уметничко и етнографско наслеђе из непосредног социокултурног миљеа. Из тога ће проizaћи и увиђање да су људи имали потребу од праисторије до данас, да попуњавају и украшавају, условно говорећи, неке празне просторе, који су у коначном исходу означени као орнамент. Остаје питање како ће ученици сами сачинити свој орнамент. Неповољно је да прецртавају орнаменте, али могу сами изградити неку орнаменталну форму, коју ће постављати у односу на раван, према неком само њима знаном ритму. Не треба пропустити прилику да се ритам појављује и у виду розете, и у виду фриза. Орнаменталне форме могу да се раде у свим техникама.	
18. ПРОСТОР	Аутоматски начин цртања, субјективно осећање простора, илузија простора, линије, површине, облици и боје у простору, шаљиви простор. Појмови: простор, илузија простора.	
19. КОЛАЖ, ФРОТАЖ, ДЕКОЛАЖ И АМСАМБЛАЖ	Израђују радове применом сликарске технике колаж, фротаж, деколаж и асамблаж. Компонује апстрактне облике у простору према положеној, косој или усправној линији и организује тродимензионалне облике у простору и на равни.	
20. СЛИКАРСКИ МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ	Сликају користећи сликарске технике, акварел, темпера и гваш.	
21. ОСНОВНЕ И ИЗВЕДЕНЕ БОЈЕ	На основу елементарног знања о карактеристикама боја умешно при сликању користе и основне и изведене боје.	
22. ЛИНИЈА, ПОВРШИНА, ВОЛУМЕН, БОЈА, ПРОСТОР	Цртају, али и раде у глини чиме се на најбољи начи развија моторика.	
23. АМБИЈЕНТ	Осмишљавају решења за израду маски, а потом их и израђују. Осмишљавају и израђују сцену, костиме. Осмишљаваја и предлажу кореографију и музику.	
Показатељи за процењивање степена		

<p>успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Практичан рад ученици изводе индивидуално, у пару или мањим групама. Наставник подстиче ученике да изразе своје ликовне идеје у складу са ликовним задатком. Након завршених радова врши се процењивање успешности заједно са ученицима.</p>		
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>Математика (геометрија) Српски језик (писмо ћирилица и латиница, приче, песме) Природа и друштво (симболи, грб, застава, рељеф, кретање) Музичка култура (музика са темом годишњих доба) Грађанско васпитање (права и обавезе) Пројектна настава (експерименти са разним материјалима, рециклажа) Дигитални свет (презентације, скупљање информација, интерактивне игре)</p>		
<p>Тематско планирање</p>	<p>тема</p>	<p>веза са предметима</p>	<p>начин реализације</p>
	<p>Годишња доба Занимања људи у мом крају Саобраћај Први и Други српски устанак Орјентација у времену и простору</p>	<p>српски језик, музичка култура, ликовна култура, математика, дигитални свет, пројектна настава</p>	<p>На задату тему се реализује мноштво активности у току дана. Интегришу се наставни садржаји из различитих наставних предмета. Време реализације сваке теме је ограничено на неколико часова, један дан или више дана. Нпр. неколико дана се обрађује тема „Дивље животиње“. Наставник повезује градиво из различитих наставних предмета. У оквиру српског језика се обрађује текст „Медвед, свиња и лисица“, ученици описују различите дивље животиње, пишу краћи састав о својој омиљеној дивљој животињи. У оквиру математике решавају текстуалне задатке у којима се дају занимљиве информације, односно подаци о неким животињама, такође и решавањем задатака могу откривати делове слике на којој је животиња. Слика која се добије може бити подстицај за причање на следећем часу. У оквиру природе и друштва ученици стичу</p>

	<p>Заштита биљака и животиња</p> <p>Свети Сава</p> <p>Дивље животиње</p> <p>Моје место некад и сад</p>		<p>знања о месту где живе одређене дивље животиње, начину кретања, исхране, изгледу и осталим карактеристикама. У оквиру музичке културе ученици слушају композиције из Карневала животиња Камија Сен Санса. У оквиру ликовне културе се организује посета зоолошком врту где ученици фотографишу различите дивље животиње, такође они могу вајати, правити маске, сликати, цртати фотографисане дивље животиње, као и правити плакат за заштиту дивљих животиња. На овај начин се такође повезују садржаји са изборним предметом чувари природе.</p>
--	--	--	---

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
<p>1. ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Певање</p> <p>Свирање</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Певање песама различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике по слуху и из нотног текста, примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. ▪ Певање и извођење музичких игара. ▪ Певање и свирање наменских песама. ▪ Усвајање музичког писма и музичког речника разноликим ритмичким и мелодијским вежбањима. ▪ Свирање пратње за бројалице, песме, игре на ритмичким дечијим инструментима. ▪ Свирање песама на мелодијским инструментима. ▪ На основу искуства у извођењу музике, препознати и свирати делове песама. ▪ Музичке игре (дидактичке). ▪ Певање и свирање песама из нотног текста. ▪ Свирање песама по слуху на дечијим инструментима и/или на другим инструментима. ▪ Народни инструменти нашег и других народа. ▪ Музичке драматизације. ▪ Свирање инструменталних аранжмана на дечијим инструментима и на алтернативним изворима звука. ▪ Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (Andante. Moderato. Allegro). Боја (различити гласови и инструменти). ▪ Трајање (цела нота и пауза. Нота четвртине са тачком). ▪ Савладавање тонске висине и солмизације у обиму цел -це2 на мелодијским инструментима. ▪ Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. 	<ul style="list-style-type: none"> - комуникација на матерњем језику - међуљудска и грађанска компетенција - учење како се учи - културно изражавање - математичка писменост - учење како се учи - решавање проблема - међуљудска и грађанска компетенција - решавање проблема

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Це-дур лествица. ▪ Репетиција, прима и секонда волта. 	
<p>2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Слушање вокално – инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких игара. ▪ Слушање народних песама и игара. ▪ Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). ▪ Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). ▪ Дела фолклорне традиције српског и других народа. ▪ Музичка прича. ▪ Музика у служби других медија. ▪ Музички бонтон. ▪ Музика и здравље. 	
<p>3. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Креирање ритмичке и звучне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи при том различите изворе звука. ▪ Креирање покрета уз музику коју певају или слушају. ▪ Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије. ▪ Импровизација мелодије на задани текст. ▪ Импровизовање дијалога на на дечијим инструментима. ▪ Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. ▪ Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономотопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). ▪ Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. ▪ Креирање мелодије на одабрани текст. 	
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Усвајање и коришћење музичког писма и музичког речника ▪ Индивидуално певање и свирање научених песама ▪ Певање и свирање у групи ▪ Учествовање у музичким играма 	

компетенција код ученика	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Учествовање у активностима у вези са слушањем музике ▪ Учествовање у стварању музике 		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, природа и друштво, изборни предмети		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Певање и свирање песама	српски језик, природа и друштво, ликовна култура	Поједине песме и игре са следећим садржајима (ученици и школа, годишња доба, породица, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње, биљке...)
	Певање и извођење музичких игара	српски језик, физичко васпитање	Обрадити активностима предвиђеним за више наставних предмета (певање, свирање, слушање, стварање, разговор, писање, цртање, гледање видео материјала, сликање, вајање, покрети, посете културним установама, такмичења...)
	Слушање музике	српски језик, природа и друштво, ликовна култура	
	Стварање музике	српски језик, физичко васпитање	

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	
ЦИЉ	Циљ наставе и учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знање из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.	
Наставне области- садржај програма	Начини и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
I ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	На свим часовима, као и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на: развијање физичких способности кроз примену једноставних, двоставних, општеприпремних вежби (вежби обликовања)- вежбе за развој снаге, покретљивости, издржљивости, брзине и координације, подстицању ученика на самостално вежбање и учвршћивање правилног држања тела.	
II МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у свакодневним и специфичним животним ситуацијама. Ученицима који нису у стању да усвоје неке од садржаја, задају се слична или лакша вежбања од предвиђених или предвежбе. Уколико ученик не достигне предвиђени ниво моторичке вештине, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду. Усавршавање неких моторичких задатака је континуирани процес без обзира на садржаје програма (техника ходања, трчања, примена научених итд...) У раду са напреднијим ученицима реализује се проширени садржај. Кроз процесе реализације програма неопходно је пратити способности ученика за различите физичке активности.	
1. ХОДАЊЕ И ТРЧАЊЕ	Различити облици ходања и трчања уз правилно држање тела: брзо-полако на предњем и задњем делу стопала; са високим подизањем колена; забацивањем ногу назад; са променом ритма и темпа; кретање кратким и дугим корацима; на прстима и петама уз узручење са истезањем тела; (користити обележене линије на спортским теренима са и без препрека-палице и вијаче поређане на једном делу сале или спољних терена).	- код ученика развијамо: вештину комуникације, сарадње, иницијативност, међусобно

	<p>Трчање уз правилно постављање стопала и правилан рад руку; укрштањем ногу и уназад из различитог положаја (седећи, лежећи, чучећи). Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат. Ходање и трчање напред и назад на различитим деловима стопала са променом правца кретања, са променом темпа у комбинацији са чучњевима; игре са различитим облицима ходања и трчања (<i>Ледени чикица, змурке, хваталице</i>); брзо трчање на 30 метара; трчање на 40 метара уз промену темпа и правца кретања; брзо трчање на 40 метара са поласком из високог положаја и чучња; рад на техници трчања у месту и у кретању; трчање краћим и дужим кораком; техника високог и ниског старта; спринт на деоницама од 50 метара; штафетно трчање (стартови из различитог положаја); организовати игре са различитим облицима ходања и трчања.</p>	<p>помагање, толеранција у групи, позитиван и такмичарски дух. - доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током рада - ученик уме да организује простор и управља временом - уважава саговорника, изражава ставове, мишљења и осећања. - ученик проналази и осмишљава могућа решења проблемске ситуације.</p>
<p>2. СКАКАЊЕ И ПРЕСКАКАЊЕ</p>	<p>Скокови и поскоци у месту, напред, назад, бочно, суножно, једноножно; прескакање реквизита поређаних на тлу (палице, вијаче, нацртане линије); скокови са једне на другу ногу; скок са окретом за 90⁰; наизменични поскоци (<i>Школице, Ластии</i>). Скок удаљ и скок увис; прескакање вијаче; прескакање реквизита поређаних у низу или кругу (канал, рупа); упор и одскок на шведску клупу; прескакање препрека различите висине и удаљености; прескакање вијаче у покрету са променом брзине, окретања и трчања; скок увис (прекорачном техником) и скок удаљ (згрчном техником) као и усавршавање ових техника.</p>	<p>и осмишљава могућа решења проблемске ситуације. - разуме значај правилне исхране у очувању здравља</p>
<p>3. БАЦАЊА И ХВАТАЊА</p>	<p>Правилно хватање и бацање лоптице јачом и слабијом руком из места и у циљ (оквир од шведског сандука, обележени циљ на зиду...) Бацање лопте увис и после њеног одбијања од тло хватање обема рукама: уз цео окрет, после плеска рукама, затварања очију, чучња, седа; вођење лопте у месту и ходању; додавање лопте у паровима, у месту, са груди и изнад главе; гађање лоптом у импровизовани кош или гол једном и са обе руке. Вођење лопте са једном и другом руком; вођење у месту и трчању; бацање лоптице у покретан циљ; бацање медицинки једном или обема рукама: са рамена, преко главе.</p>	
<p>4. ВИШЕЊА, УПОРИ И ПЕЊАЊА</p>	<p>Пењање уз рипстол, лестве, ниске справе (шведски сандук, клупа); пењање и спуштање на и са различитих справа; пењање уз мотку 1, 5 метар од дохватне висине; пењање уз стабло.</p>	

	<p>Вис активни на свим справама на којима се може извести; издржај у вису на дохватном вратилу помицање рукама правим и згрченим ногама.</p> <p>Упор активни на свим справама на којима се може извести; клек, усправ без помоћи руку; клек суножни на струњаче; клек једноножни, усправ; четвороножно кретање у упору чучењем, лицем и леђима ка тлу; из чучња малим одразом доскок прво на руке а затим на стопала у упор чучећи (<i>Жабљи поскоци</i>); повањка на леђима; став на лопатицама (<i>Свећа</i>); поваљка низ косу површину (на рипстолу окачене шведске клупе и прекривене струњачама); колут напред из чучња у чучањ.</p>	
5. ВЕЖБЕ УПОРОМ	<p>Вежбе упором рукама: боком поред шведске клупе, упор и суножним одскоком наскок у упор чучећи; прескакање клупе; доскок на обе или једну ногу; маказице изнад клупе.</p>	
6. ВЕЖБЕ РАВНОТЕЖЕ	<p>Ходање по линији напред, назад, са стране са правилним постављањем стопала и различитим положајем руку (о бок, одручење, узручење); ходање по широком делу шведске клупе или ниској греди, чучањ, саскок, усправ, окрет за 180⁰; лагано трчање по широком делу шведске клупе или ниској греди; на тлу и греди изводити <i>малу вагу</i>, окрет у чучњу за 90⁰; организовати такмичења са задатом комбинацијом; (књиге на глави, преносити предмете са једног места на друго, лоптице у кашикама, вода у пластичним чашама а да се не проспе или испадне); наскок: кораком, левом или десном ногом на почетак гредe.</p>	
7. ВЕЖБЕ РЕКВИЗИТИМА	<p>Дизање и ношење предмета на различите начине: испод руке, на рамену, на глави уз придржавање рукама.</p> <p>Вежбе обликовања са палицама, тракама, вијачама, обручима, чуњевима, лоптицама; елементарне игре са реквизитима; штафета; игре лоптом;</p>	
8. РИТМИЧКЕ ВЕЖБЕ И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ	<p>Имитирање животиња, биљака, предмета, јунака из прича и цртаних филмова, догађаја и доживљаја помоћу пантомиме уз музичку и ритмичку пратњу.</p> <p>Ритмичко ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и одговарајућу музичку пратњу; галоп напред и странце; дечји поскоци. Сачинити композицију са музичком пратњом од научених елемената; естетско обликовање тела једноставним покретима руку, трупа и ногу; окретање обруча око струка и руке; вођење обруча напред, назад, у паровима; плесне једноставне кореографије по избору наставника (<i>Ја посејах лан, Ми смо деца</i></p>	

	<i>весела, Савила се бела лоза винова, Српско коло</i>); скокови: <i>маказице, мачји скок</i> ; окрет за 180 ⁰ и 360 ⁰ ослонцем на једној или две ноге; припрема за валцер.	
9. ВЕЖБЕ НА ТЛУ	Ваљање, љуљање у седу; колут напред уз помоћ; упор чучећи, померањем руку напред, упор лежећи за рукама; из лежања на леђима и рукама у узручењу, лећи потрбушке; колут напред до чучња; два повезана колута напред; (после колутова обавезно урадити неколико вежби за јачање мишића леђа); колут напред са пруженим телом; колут напред преко медицинке; колут назад из чучња у чучањ; <i>свећа, мала вага</i> и припрема за став о шакама; летећи колут; мост заклоном и усклон уз помоћ. Организовати мале полигоне и одељењско такмичење.	
10. АТЛЕТИКА	Садржаји атлетике се реализују кроз наставне области: <i>ходање и трчање, скакање и прескакање, бацање и хватање уз допуну</i> ; деоницу од 40 метара поделити на четири дела, полазак из усправног положаја са малим нагибом у правцу трчања: првих 10 метара лагано претрчати са подизањем предножно погрчене ноге и опружање колена одразне ноге, других 10 метара претрчати преко поређаних препрека, следећих 10 метара брзо трчање и последњих лагано трчање и иза циљне линије меко заустављање; савлађивање брзог трчања кроз убрзања (2 до 3 убрзања на 30 до 40 метара); техника високог и ниског старта; развој издржљивости наизменично трчање и ходање. Скок увис и скок удаљ усавршавање техника. Штафетно трчање; игре, деонице од 20 метара са додиром (рука додирне раме, леђа, руку).	
11. ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ	<i>Вежбе на тлу</i> допунити колутом назад и ставом на лопатицама диференцирано према способностима ученика. <i>Вежбе на справама</i> : припрема за прескок козлића; жабљи скокови и скокови у дубину (са справа); суножни одскок и доскок на повишену површину; узастопни поскоци на даску уз помагаче; са неколико корака залета; узмак корацима уз косу површину до упора стражњег; наскок лицем према клупи; искористити све справе на којима се могу извести вежбе у вису и упору; разношка преко козлића 110 центиметара.	
12. РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ	Еластично и меко ходање и трчање; естетско обликовање тела; окрети; скокови; вијача галоп и повезати са већ наученим елементима; кола и плесови	

ПЛЕСОВИ	по избору наставника; повезати различите покрете руку, тупа и ногу у комплекс вежби обликовања.	
13. ОСНОВИ СПОРТСКИХ ИГАРА	<p>Рукомет: држање лопте; додавање и хватање у пару једном руком у месту; у тројкама, два ученика, један иза другог, са једне стране и један са лоптом на супротној страни 3 до 4 метара удаљености; шутирање из места; вођење лопте у месту и кретању; скок шут; тактика у одбрани и нападу; игра са коришћењем научених елемената 3:3.</p> <p>Кошарка: подизање лопте са пода, са две руке и заузимање радног положаја тела; прихватање лопте из руке у руку; кружење лопте око кукова, ногу, главе; потискивати лопту са две руке; додавање и хватање са две руке, са краћег одстојања; пивотирање са лоптом; вођење лопте у месту и кретању и заустављање са пивотирањем; шутирање из места, са и без коришћења табле; жонглирање; двокорак; основа тактике у одбрани и нападу; игра 3:3 уз коришћење научених елемената.</p> <p>Одбојка: основни став у месту са положајем руку за одбијање, изнад главе и подлактицама, у кретању (напред, назад, бочно) и са заустављањем; у месту: ученик подбаци себи лопту изнад главе, заузме основни став и прими је без одбијања; иста вежба са одбијањем изнад главе; рад у пару један другоме подбацују лопту, сервис преко ластича; додавање преко главе и бочно; игра 1:1 и 2:2 са наученим елементима.</p> <p>Фудбал: вођење лопте праволинијско и са променом правца; примање и додавање лопте различитим деловима стопала; шутирање; одузимање лопте; игра са основним правилима за мали фудбал.</p> <p>Организовати такмичења између одељења из све четири игре.</p>	
14. ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	<p>Правилно држање тела, лична хигијена и хигијена здравља, правилна исхрана, ритам рада и одмор.</p> <p>Ученицима који из здравствених разлога раде по прилагођеном програму потребно је обезбедити посебно место и услове за вежбање.</p>	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	<p>Праћење и вредновање рада ученика обавља се сукцесивно у току целе школске године на основу јединствене методологије која предвиђа:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Стање моторичке способности (брзина, скокови, издржљивост, координација, равнотежа, снага) ▪ Стање здравља и хигијенских навика (висина, тежина, држање тела, хигијена) 	

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ниво савладаности моторних знања, умења и навика и однос према раду ▪ Организовање приредби током године ▪ Пролећни и јесењи крос ▪ Маратон ▪ Корективно педагошки рад ▪ Систематски прегледи ▪ Школска такмичења у спортским и елементарним играма, као и школске олимпијаде 		
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>Природа и друштво: <i>Друг и ја</i> (правила игре, извођење игре уз поштовање правила и улога); <i>Моја школа и ја</i> (просторије у школи, сала за физичко, школско двориште); <i>Здравље и ја</i> (значај извођења физичких вежби за здравље човека); <i>Очување средине</i> (еколошко васпитање); <i>Било је некад</i> (народна кола)</p> <p>Математика: <i>Оријентација у простору</i>; <i>Просторне релације и смерови кретања</i> (већи-мањи, дебљи-тањи); <i>Облици у простору</i> (лопта, шведски сандук, чуњеви, обручеви); <i>Скупови</i>; <i>Мерење</i> (дужина кораца); <i>Дуж</i> (изломљене линије, трчање праволинијски, цик-цак и у круг); <i>Множење и дељење</i> (две, четири екипе); <i>Правоугаоник</i> (терен); <i>Мере за време</i> (брзина); <i>Кружна линија и круг</i></p> <p>Музичка култура: <i>Музичке игре</i>, <i>Плесни кораци и једноставне кореографије</i>; <i>Законитости ритма и темпа</i>; <i>Народно и уметничко музичко стваралаштво</i></p>		
<p>Тематско планирање</p>	<p>тема</p>	<p>веза са предметима</p>	<p>начин реализације</p>

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ДИГИТАЛНИ СВЕТ	
ЦИЉ	Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.	
Наставне области-садржај програма	Начини и поступци остваривања програма за наставни предмет у првом циклусу	Компетенције
1. ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	Наставник кроз разговор указује ученицима на чињеницу да су дигитални уређаји свуда око њих – код куће, у школи, дому здравља, продавници, на паркингу, улици. Ученике треба подстицати да поделе са вршњацима животне ситуације које су их увериле у корисност дигиталних уређаја, тј. опишу како родитељи: плаћају рачуне од куће (без чекања у реду, у време када им је угодно), како проналазе информације које су им потребне (радно време продавнице, временску прогнозу, читају новине и сл.), користе навигацију. Обуку ученика за коришћење дигиталних уџбеника наставник спроводи планирано, у више наврата, у ситуацијама када дигитални уџбеник пружа могућности које премашују традиционални и доприноси разумевању наставног садржаја различитих предмета. На часовима наставник треба да омогући ученицима да искажу своје виђење предности и мана дигиталних уџбеника. У учионици, наставник може да демонстрира ученицима виртуелну посету неком од најзначајнијих светских музеја/галерија. Оно што ученици треба да схвате јесте да дигиталне уређаје можемо и треба да користимо како би повећали (створили нове) прилике за учење и искуства из области науке, културе и уметности. Посебно је значајно да наставник, пре екскурзије или наставе у природи, употреби неку од постојећих веб-презентација или апликација и, виртуелно, упозна ученике са местима и културним добрима (музејима, манастирима, споменицима) које ће посетити. На тај начин, наставник пружа ученицима прилику да упореде доживљај поднебља и културне баштине посредством дигиталног уређаја и уживо. О доживљају ученика продискутовати након повратка у школу.	-предмет Дигитални свет намењен је развијању дигиталне компетенције код ученика, код ученика развијамо и вештину комуникације, сарадње, иницијативност, међусобно помагање, вршњачко учење, толеранцију у групи и раду у пару, позитиван и такмичарски дух - доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и
2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ	Наставник постављањем питања о начину живота савременог човека (колико се креће, каквим активностима се бави...) указује на чињеницу да се број занимања	

<p>ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>у којима је дигитални уређај доминантно средство за рад непрестано увећава и да отуда потиче потреба да негујемо здраве навике када је употреба дигиталних уређаја у питању. Наставник заједно са ученицима да примењује начине коришћења дигиталних уређаја на безбедан начин по здравље и да заједно издвајају неке од здравствених ризика, разговарају о дужини утрошеног времена испред екрана, праве одговарајући постер и окаче га у учионици.</p> <p>Правилно одлагање електронског отпада важно је питање за очување здраве животне средине. Наставник може ученицима да предложи да заједно са родитељима пронађу електронски отпад који поседују у кући и да организује акцију прикупљања тог отпада (акцију је могуће реализовати и на нивоу целе школе), као и адекватно предавање ученицима госта-експерта, стручњака из агенције за уклањање и складиштење електронског отпада.</p> <p>Наставник кроз разговор ученицима указује на чињеницу да нису све особе које користе интернет добронамерне. У том смислу, ученицима треба приказати одабране видео-записе који адекватно третирају неке од најчешћих појава из спектра догађаја који настају откривањем података о личности (име и презиме, адреса становања, број телефона, фотографија, идентитет на интернету).</p> <p>Организовати дискусије о непримереној комуникацији (говор мржње, вређање, омаловажавање), као и о ризичној комуникацији (контакт са непознатим особама) у реалном животу. Помоћи ученицима да формирају вредносне ставове који се подједнако односе на комуникацију у онлајн и офлајн свету. Подстицати ученике да наведу ситуације у којима су се срели са различитим врстама непримереног садржаја у реалном животу и нагласи да је слична ситуација у онлајн свету. Неопходно је током разговора са ученицима, непрестано наглашавати да они не треба да се осећају беспомоћно ако се нађу у сличним ситуацијама, већ да постоје особе и институције којима треба правовремено да се обрате и од којих ће добити адекватну заштиту:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. родитељ/други законски заступник 2. наставник, педагог, психолог, директор 3. https://pametnoibezbedno.gov.rs/ <p>Телефон: 19833</p> <p>Од изузетног значаја је да ученици схвате који подаци спадају у податке о личности, као и на које начине их људи најчешће чине доступним на интернету.</p>	<p>придржава их се током рада</p> <ul style="list-style-type: none"> - уважава саговорника, изражава ставове, мишљења и осећања. - ученик проналази и осмишљава могућа решења проблемске ситуације. - разуме значај правилног коришћења дигиталних уређаја у очувању здравља - разуме значај правилног одлагања електронског отпада ради очувања здраве животне средине
----------------------------------	---	--

	<p>Дигитални уређаји захтевају пажљиво руковање и одговарајућу заштиту од неовлашћеног приступа. Ученике треба упознати са неколико важних принципа физичке заштите дигиталног уређаја.</p>	
<p>3. АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Наставник уводи термин <i>алгоритам</i> и ученицима га тумачи као упутство за решавање неког проблема или извођење неког поступка, осмишљава симболе које ученици треба да дешифрирају и изврше предвиђени поступак безбедно упутство које им омогућава да изврше потпуно непознати задатак, да им укаже да су били у ситуацији у којој се сваки дигитални уређај налази – извршава наредбе (упутства). Ученици тестирају ваљаности алгоритма, исправљају грешке, осмишљавају и тестирају унапређено решење. Ученик решава једноставне логичке задатке и задатке из свакодневног живота. Тиме се ствара осећај за решавање проблема у корацима, развија се самопоуздање и сигурност код ученика приликом решавања логичких задатака и задатака из свакодневног живота.</p> <p>Предвиђене исходе је могуће остварити и са различитим нивоима расположивости дигиталних уређаја намењених за коришћење од стране ученика, укључујући и могућност да само наставник располаже дигиталним уређајем. Вероватно је да ученици имају искуства са коришћењем дигиталних уређаја. Од изузетног је значаја да та искуства наставник увиди и уважи.</p>	
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Праћење и вредновање рада ученика обавља се у току целе школске године. Вреднују се процес и продукти учења.</p> <p>Поред вредновања од стране наставника, користити и :</p> <ul style="list-style-type: none"> - самопроцену- ученици објашњавају своје решење/алгоритам, проверавају успешност, анализирају све кораке, уочавају евентуалне грешке и исправљају их - вршњачка процена- ова врста процене постигнућа ученика се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да делећи одговорност, стварају и исправљају решења и пружају конструктивне повратне информације - отворена питања- питања која почињу са „<i>Зашто</i>” или „<i>Како</i>” посебно су корисна - Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам- коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа. 	
<p>Корелација,</p>	<p>Свет око нас, Српски језик, Математика, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура (Power Point презентације, скупљање информација, интерактивне игре)</p>	

веза унутар предмета и са другим предметима			
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	<p>Током реализације свих тематских часова планираних у осталим наставним предметима могуће је повезивање са дигиталним светом. Ученици могу да током саме реализације тематских часова да праве презентације, пишу записе...</p> <p>Препорука је да свакако по завршетку тематског часа ученици ураде презентацију и напишу извештај о реализацији, представе сам ток реализације, али и продукте настале на таквим часовима. Ове презентације и извештаје презентовати на сајту школе и одељењским у дигиталним учионицама</p>		

ПРОГРАМ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ

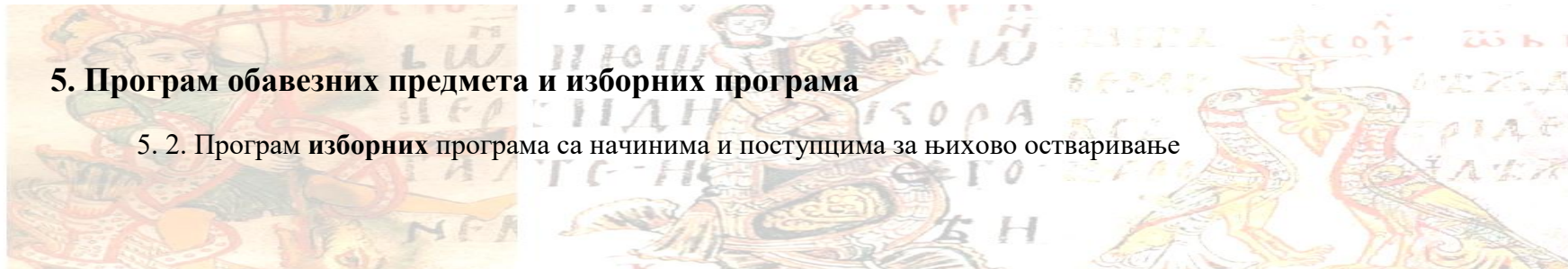
циклус	Први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	
Исходи	Начин и поступци остваривања програма за наставни програм ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	Компетенције
<p>На крају четвртог разреда ученик би требало да буде у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правилно седи при раду за рачунаром; - зна да наведе могуће последице на здравље услед неправилног коришћења дигиталних уређаја; - правилно укључи рачунар, покрене програм за цртање, користи одговарајуће алатке овог програма, сачува свој цртеж и искључи рачунар; - покрене програм за рад са текстом, унесе краћи текст и сачува документ на рачунару; - користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ наставника; 	<p>Пројектна настава је облик образовно-васпитног рада којим се развијају међупредметне компетенције уз употребу информационо-комуникационих технологија.</p> <p>Поред дефинисаних исхода који се односе на вештине употребе ИКТ-а, пројектна настава, најпре, је усмерена на достизање исхода који се односе на логичко и критичко мишљење ученика.</p> <p>Пројектна настава има елементе проблемске и истраживачке наставе, али се овом врстом наставе, поред централног захтева, који се односи на тражење решења за неки проблем, потенцирају још и процедуре: планирање, евалуирање, презентовање резултата, коришћење савремених технологија на правилан начин и, наравно, тимски рад, односно процес сарадње, који је изнад самог резултата у решавању проблема.</p> <p>Дужина трајања: од неколико часова до неколико месеци. У почетку је боље реализовати мање и временски мање захтевне пројекте да не дође до умора и засићености код ученика.</p> <p>Родитељи треба да буду упознати са сврхом пројектне наставе и њеним најважнијим исходима. Они треба да подрже самосталне активности своје деце, или њихов заједнички рад са другом децом, као и да разумеју зашто је важно да не преузимају њихове задатке у жељи да имају боље продукте.</p> <p>Наставник нуди ученицима ограничен избор тема, у великој мери дефинише методологију рада и одређује које ће материјале дати ученицима.</p> <p>Ученици сами проналазе материјале, бирају експерте који су им потребни, прикупљају податке на терену...</p> <p>Кључна фаза – осмишљавање пројектног задатка/теме пројекта Одабрана тема/пројектни задатак треба да буде:</p> <ul style="list-style-type: none"> – важан и занимљив и ученицима; 	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.

<p>предложи редослед активности у односу на постављени пројектни задатак</p>	<p style="text-align: center;">– повезан са исходима учења и наставним садржајима.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ученике не треба присиљавати да раде тему за коју нису заинтересовани. • Актуелни догађаји из окружења као подстицај за пројекат. • Интригантан, необичан наслов је добра опција (кад год је могуће) јер мотивише ученике. Наслов треба да буде у форми занимљиве теме или отвореног питања, а не у форми „<i>Да ли...</i>” • Поставити циљ пројекта (повезати са исходима). • Размислити шта би био/ли продукт/продукти пројекта. <p>УВОЂЕЊЕ У ПРОЈЕКАТ - Планирање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Након одабира теме, ученици се уз помоћ учитеља договарају о подели задатака, праве план активности (у првом разреду на недељном нивоу). • Планирају се сви потребни ресурси и начин долажења до њих. Већа улога учитеља у планирању у прва два разреда, мања у трећем и четвртном разреду <p>РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОЈЕКТА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Истраживање теме пројекта на информативном нивоу. Ученици раде на појединачним задацима: прикупљају информације (из књига, у разговору са другим људима, експертима), истражују на терену. • Креирање продукта/продуката пројекта. Након рада на појединачним задацима, заједно се са учитељем договарају о изгледу продукта, раде на креирању продукта. • Шта све може да буде продукт? Тродимензионални предмет, брошура (у папирној или дигиталној форми), позоришна представа, преуређена учионица, ППТ, постер... • Планирање начина презентације/промоције пројекта заједно са учитељем. <p>ПРЕЗЕНТОВАЊЕ/ПРОМОВИСАЊЕ ПРОЈЕКТА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Начини презентовања/промовисања пројекта: <ul style="list-style-type: none"> – изложба, – приредба/представа, – гостовање на локалној телевизији, 	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – чланак у школским новинама, – ... <p>Евалуација обухвата процену:</p> <ul style="list-style-type: none"> • активности ученика • сарадње и тимског рада ученика • знања и вештина (планираних исхода) које је требало да ученици стекну током реализације пројекта • продукта/продуката пројекта • презентације/промоције 		
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Један од важних исхода реализације пројекта јесте оспособљавање ученика да добијене продукте учине видљивим и представе их другима. Бројни су начини да се то постигне (представе, изложбе, кратки филм, текст у новинама, одељењски часопис, презентације, наступ на локалној телевизији, представљање за родитеље...), а њихов квалитет није приоритет.</p>		
<p>Корелација, (међупредметна повезаност)</p>	<p>У зависности од изабране теме, корелација је предвиђена са свим предметима који се изучавају у првом циклусу.</p>		
<p>Предложене теме</p>			
	<p>тема Разгледница мога краја</p>	<p>веза са предметима Природа и друштво Ликовна култура Српски језик, Математика, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање</p>	<p>начин реализације</p> <p>Ученици кроз прикупљање података из различитих извора презентују свој пројекат уз менторство учитеља/це кроз плакате, одељењски часопис, припремљене презентације у PowerPointu и друге дигиталне садржаје</p>
	<p>Хранимо се здраво</p>	<p>Природа и друштво Ликовна култура Српски језик Математика, Музичка култура</p>	
	<p>Кућни љубимци</p>	<p>Природа и друштво Ликовна култура Српски језик Музичка култура Физичко васпитање</p>	

5. Програм обавезних предмета и изборних програма

5. 2. Програм изборних програма са начинима и поступцима за њихово остваривање

ПРОГРАМ ИЗБОРНОГ ПРОГРАМА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
1. ОЛАКШАВАЊЕ ПРОЦЕСА АДАПТАЦИЈЕ НА ШКОЛСКУ СРЕДИНУ И ПОДСТИЦАЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ	Динамично смењивање разних видова активности и решења. Јасна артикулација циља активности и правила којих се сви придржавају. Охрабривање ученике да износе своје мишљење. Учење са другима и уз њихову помоћ. Рад у пару, групи. Размена у одељењу. Индивидуални рад.	<ul style="list-style-type: none"> - комуникација на матерњем језику - учење како се учи - међуљудска и грађанска компетенција
2. ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА САЗНАЊА О СЕБИ, О СОПСТВЕНИМ ОСЕЋАЊИМА И ПОТРЕБАМА, СВЕСТИ О ЛИЧНОМ ИДЕНТИТЕТУ И ОСОБЕНОСТИ, САМОПОШТОВАЊА И САМОПОУЗДАЊА И УВАЖАВАЊЕ ДРУГИХ	Помагање ученицима да формирају позитивну слику о себи, да стекну самопоуздање, да обогате своју личност и сазнање. Организовање активности дописивања, прикупљања помоћи, игра улога, пројеката. Као активност може се вршити анализа случаја. Ученици могу прибегавати дискусији, расправи, преговарању, дијалогу, интервјуу.	<ul style="list-style-type: none"> - предузетништво - културно изражавање - решавање проблема - еколошка компетенција - дигитална компетенција
3. ИЗРАЖАВАЊЕ И КОМУНИКАЦИЈА ОСЕЋАЊА; ПРОШИРИВАЊЕ ЗНАЊА И УМЕЊА ЗА РЕША-	Кроз цртање и размену ученици артикулишу своје потребе. Осећања могу да препознају на основу покрета и израза лица. Могу се користити игре асоцијација, симболички прикази осећања, евоцирање извора осећања. Осећања се могу препознавати и кроз моделовање и игру улога.	

<p>ВАЊЕ ИНДИ- ВИДУАЛНИХ ПРОБЛЕМА, УЧЕЊЕ ТЕХНИ- КА ЗА ПРЕВЛА- ДАВАЊЕ НЕПРИЈАТНИХ ЕМОЦИОНА- ЛНИХ СТАЊА; ДА ШТИТЕ И ОСТВАРУЈУ СВОЈЕ ПОТРЕБЕ НА НАЧИН КОЈИ НЕ УГРОЖАВА ДРУГЕ</p>		
<p>4. ПОДСТИЦАЊЕ ГРУПНОГ РАДА, ДОГОВАРАЊА И САРАДЊА СА ВРШЊАЦИМА И ОДРАСЛИМА</p>	<p>Кроз прављење заједничког цртежа ученици у малим групама уче да се договарају. Кроз игру слагалице ученици уче да сарађују.</p>	
<p>5. ПОДСТИЦАЊЕ СОЦИЈАЛНОГ САЗНАЊА, РАЗУМЕВАЊЕ И ПРИХВАТАЊЕ МЕЂУСОБНИХ РАЗЛИКА; УЧЕЊЕ ВИДОВА САМОПОТВРЂИ- ВАЊА БЕЗ АГРЕСИВНО- СТИ И УЗ УВАЖАВАЊЕ ДРУГИХ; УОЧАВАЊЕ И</p>	<p>Кроз игру улога и размену ученици уче да артикулишу појам пријатељства, Да препознају осећања и да нађу конструктиван начин да превазиђу негативна осећања. Кроз цртање и разговор могу превазилазити стереотипе.</p>	

<p>ПРЕВАЗИЛА-ЖЕЊЕ СТЕРЕОТИПА ВЕЗАНИХ ЗА ПОЛ, УЗРАСТ, ИЗГЛЕД, ПОНАШАЊЕ, ПОРЕКЛО</p>		
<p>6. РАЗВИЈАЊЕ КОМУНИКАТИВНЕ СПОСОБНОСТИ, КОНСТРУКТИВНОГ РЕШАВАЊА СУКОБА СА ВРШЊАЦИМА И ОДРАСЛИМА; НЕНАСИЛНА КОМУНИКАЦИЈА</p>	<p>Кроз демонстрирање ефеката разлика у гледању и примању порука ученици уочавају изворе неспоразума, као и за истицање ефеката нејасног изражавања. Кроз игру улога и игру маште могу уочити ефекте негативних порука. Употребом технике активног слушања могу побољшати међусобну комуникацију. Примена „жирафећих ушију“ (осећајног слушања) у ситуацијама се саговорник изражава насилно.</p>	
<p>7. УПОЗНАВАЊЕ УЧЕНИКА СА ДЕЧЈИМ ПРАВИМА И ПОДСТИЦАЊЕ И ОСПОСОБЉАВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА АКТИВНУ ПАРТИЦИПАЦИЈУ У ЖИВОТУ ШКОЛЕ</p>	<p>Подстицати код ученика оне стилове понашања којима штите дечја/људска права. Користити <i>Буквар дечијих права</i>. Организовање игре улога из прича и игре опуштања.</p>	
<p>8. -ДЕЧИЈА ПРАВА СУ ЈЕДНАКА И УНИВЕРЗАЛНА ЗА СВЕ - ЉУДСКА ПРАВА(СВИ</p>	<p>Упознавање са Конвенцијом о правима детета.</p> <p>Упознавање ученика са животом у заједници у којој би сви људи били исти по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању. Подстицати код</p>	

<p>РАЗЛИЧИТИ, СВИ РАВНОПРАВНИ) -ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО (ЈА И ДРУГИ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ) -ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ -ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>ученика размишљање о осетљивим друштвеним групама, стереотипима, предрасудама и дискриминацијама. Ученици евоцирају ситуације у циљу бољег разумевања истих. Упознавање ученика са локалном заједницом, институцијама и организацијама и комуналним услугама које оне пружају.</p> <p>Планирање и извођење акција солидарности и волонтирања и еколошке активности у локалној заједници.</p>	
<p>9. ОСПОСОБЉА- ВАЊЕ УЧЕНИКА ДА УПОЗНАЈУ НЕПОСРЕДНО ДРУШТВЕНО ОКРУЖЕЊЕ И СОПСТВЕНО МЕСТО У ЊЕМУ И ДА АКТИВНО ДОПРИНЕСЕ РАЗВОЈУ ШКОЛЕ ПО МЕРИ ДЕТЕТА</p>	<p>Кроз цртање, размену и драматизацију ученици уче о видовима понашања који их могу ојачати или ослабити. Кроз игру могу јасно да артикулишу захтеве у вези са оним што би променили у школи.</p>	
<p>10. РАЗВИЈАЊЕ И НЕГОВАЊЕ ОСНОВНИХ ЉУДСКИХ ВРЕДНОСТИ</p>	<p>Кроз размену ученици уче да развијају и негују основне људске вредности и да су сарадња и подршка значајни у оснаживању сваког појединца.</p>	
<p>11. ПРИЈАТЕЉСТВО И МОРАЛНЕ ДИЛЕМЕ У ВЕЗИ</p>	<p>Кроз сукоб и усаглашавање ставова дефинисати појам пријатељства. Кроз размену мишљења разоткрити лаж и решавати моралне дилеме.</p>	

<p>СА ТИМ; РАЗВИЈАЊЕ ПОЈМА ПРИЈАТЕЉСТВА И МОРАЛНОГ РАСУЂИВАЊА</p>		
<p>12. ПОЈЕДИНАЦ И ЗАЈЕДНИЦА; ПРАВИЛА КОЈА РЕГУЛИШУ ЖИВОТ У ЗАЈЕДНИЦИ; ПРАВА И ОДГОВОРНО- СТИ; ДОГОВАРАЊЕ</p>	<p>Размена мишљења о правима и одговорности, као и о томе како превазићи сукобе. Размена о слободи избора у одлучивању, као и о томе чему правила, како настају, као и о последицама њиховог кршења. Планирање акције којом ће побољшати простор у коме бораве.</p>	
<p>13. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА; НЕНАСИЛНО РЕШАВАЊЕ СУКОБА</p>	<p>Размена мишљења о томе како ненасилно решити сукоб потреба, о казнама, као и о насиљу у школи и како се од њега заштитити.</p>	
<p>14. РАЗВИЈАЊЕ МОРАЛНОГ РАСУЂИВАЊА</p>	<p>Кроз игру улога и цртање разрешити моралне дилеме.</p>	
<p>15. РАЗВИЈАЊЕ ЕКОЛОШКЕ СВЕСТИ; БРИГЕ О ЖИВОТИЊАМА И БИЉКАМА; ЉУДСКО БИЋЕ ЈЕ ДЕО ЦЕЛОГ СВЕТА</p>	<p>Организовање одлазака у природу, уређења школског дворишта, уређења учионице, неговања цвећа, израде новина, писања писама или предлога за новине, обраћања локалној управи, израде плаката.</p>	

<p>16. ЗАЈЕДНО СТВАРАМО ДЕМОКРАТСКУ АТМОСФЕРУ У НАШЕМ РАЗРЕДУ, ШКОЛИ</p>	<p>Заједничко осмишљавање и састављање правила понашања. Осмишљавање активности уколико се правила крше и уколико се правила поштују. Јасно истицање прописаних правила. Допуњавање правила или измене правила.</p>	
<p>17. ЖИВИМО ДЕМОКРАТИЈУ, ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ комуникација и сарадња</p>	<p>Јачање демократског односа у групи, одељењу, школи и у друштву може се одвијати кроз симулирање доношења одлука, симулирање међукултуралних односа. Драматизација, игра улога из прича, игре опуштања, олуја идеја су такође применљиви у оквиру оснаживања демократских односа.</p>	
<p>18. ЕВАЛУАЦИЈА</p>	<p>Евалуација рада, анализа пројеката, активности, сарадње и дружења, анализа случаја, дискусије, расправе, преговарање, дијалог, интервју. Power Point презентација за родитеље, ученике, локалну заједницу и запослене у школи.</p>	
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Ученици раде индивидуално, у пару или мањим групама. Наставник подстиче ученике да изразе своје мишљење и ставове у складу са постављеним задатком. Након завршених радова врши се размена мишљења и евалуација.</p>	
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>Српски језик (игра улога, размена мишљења, драматизација, писање писма) Свет око нас/природа и друштво (Дечја права, права и обавезе, уређење учионице) Ликовна култура (цртање, сликање, вајање, израда плаката) Музичка култура (певање песама са погодном тематиком) Физичко васпитање (дечје игре) Дигитални свет (Power Point презентација).</p>	

ПРОГРАМ ИЗБОРНОГ ПРОГРАМА

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
Назив предмета	ВЕРСКА НАСТАВА	
Наставне области садржај предмета	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
<p>1. Заједница</p>	<p>Пружити ученику основ за разликовање и упоређивање породичних односа и односа који владају у Цркви, односа који владају између човека и Бога и да се кроз међусобне односе љубави остварује јединство. Знати да је послушност израз љубави, да је даривање плод љубави, да када некога волимо онда га и слушамо, да љубављу чинимо добра дела.</p> <p>Ученик на основу приче о Стварању разликује Божију творевину од онога што је човек створио.</p> <p>Причама о Христу и Светом Сави отворити причу о њиховој великој љубави према Богу и Бога према људима којима је даривао свог јединог Сина.</p> <p>Упознати их са Христовим учењем о љубави и праштању, препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима.</p> <p>Препознавање и именовање поступака људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу, развити њихову љубав према биљкама и животињама</p>	<p>1. Комуникација на матерњем језику</p> <p>2. Учење како се учи</p> <p>3. Међуљудска и грађанска компетенција</p> <p>4. Културно изражавање</p> <p>5. Решавање проблема</p> <p>6. Еколошка компетенција</p>
<p>2. Црква</p>	<p>Крштењем се постаје члан Цркве, начин уласка у Божију породицу.</p> <p>Пружити им основно знање о литургијским службама, да свако у цркви има своју службу и да се без њега не може.</p>	

	<p>Учинити да ученик пожели да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж) искаже своју љубав и поштовање према Богу и Богородици.</p> <p>Разликовање обичне хране и Светог Причешћа, делова храма и његових предмета, светитеља и свештенства доводи их до поштовања и правилног односа према храму и предметима.</p>	
<p>3. Свет</p>	<p>Подстаћи га да у свим људима види пријатеље Божије, да воли природу и друге људе.</p> <p>Пружити ученицима основно знање о учењу цркве о стварању света, да је човек у природној вези са свим што је Бог претходно створио али да се разликује од свих створених бића.</p> <p>Омогућити ученику да увиди да је Бог све створио из љубави и да се о свему брине, о његовом Сину којег је послао да брине о нама као и о анђелима. Важност љубави према људима, чак и оних од којих смо веома различити. Чињењем дела љубави према ближњем се постаје сличан Богу и светитељима.</p> <p>Приближити им Литургију као место на коме се молимо за цео свет.</p> <p>Развити њихову одговорност за очување природе, да увиде начине на које све људи данас уништавају природу и упознати их са примерима изражавања љубави према природи.</p>	
<p>4. Са нама је Бог са светима својим</p>	<p>Упознати ученике са Христом и апостолима, људима сличним нама. Са Светитељима као нашим путеводитељима ка Царству Божијем, који га подстичу да буде добар човек и да препознаје љубав као највећу врлину.</p>	

<p>НАПОМЕНА:</p>	<p>Увидети да је грех одсуство истинске љубави, наш погрешан избор, да му је извор у самољубљу, да нам врлине нису дате него се за њих треба трудити и да се и оне усавршавају. Омогућити ученику да разликује икону од уметничке слике или фотографије.</p> <p>Пројектном наставом употпунити и продубити наставне садржаје, повезати далеку прошлост и данашње време како би ученицима било блискије сазнање и кроз опит, трајније</p>	
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Ученици раде индивидуално, у пару или мањим групама. Наставник подстиче ученике да изразе своје мишљење и ставове у складу са хришћанским васпитањем. Након завршених радова врши се размена мишљења и евалуација.</p>	
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>ЛИКОВНА КУЛТУРА</p> <p>СРПСКИ ЈЕЗИК: «Ал је леп овај свет», Ј.Ј.Змај; «Седам прUTOва», «Молитва», Б. Радичевић, «Себични цин», О. Вајлд , «Мали принц», А. С. Егзипери</p> <p>МУЗИЧКА КУЛТУРА: «Божић, Божић, благи дан», «Химна Св.Сави», СВЕТ ОКО НАС (ПРИРОДА и ДРУШТВО) НАРОДНА ТРАДИЦИЈА ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ</p>	

6. Програм допунске и додатне наставе

6.1. Програм допунске наставе

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ (СРПСКИ ЈЕЗИК)

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА		
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма допунске наставе	Компетенције
Почетно читање и писање	<p>Допунска настава се одвија у мањим групама или појединачно са једним учеником зависно од потреба за образовном подршком. Кроз игролике активности ученици се вежбају правилном изговору гласова, шчитавају, а затим и пишу краће речи, анализирају речи на гласове и реченице на речи.</p> <p>Кроз спонтани разговор на теме из свакодневног живота или у вези ученичких доживљаја и интересовања посматра се и подстиче развој говора. Кроз типичне школске примере ученици разликују врсту речи, издвајају одређене врсте речи, праве подсетнике, табеле. Приказивати службу речи у реченици на сликовит начин и примењивати сценски израз – глумити ко је ко у реченици.</p> <p>На часовима допунске наставе, посебно у првом разреду, наставник чита краће књижевне текстове како би развио заинтересованост за читање. Кроз конкретне примере школске и домаће лектире уочавају и издвајају карактеристике књижевних врста.</p> <p>Рад на књижевним текстовима подразумева рад на развијању језичке културе, усавршавању технике читања и разумевања прочитаног. Наставник поставља једноставна питања у вези текста, тражи од ученика да изразе став и осећања у вези прочитаног.</p> <p>Ученици вежбају да сажето препричавају књижевне текстове обрађене на часовима и издвајају битно од мање битног у тексту.</p> <p>Подстиче се вршњачко учење.</p> <p>Сваки напредак наставник похваљује.</p>	<p>комуникација на матерњем језику</p> <p>- учење како се учи</p> <p>- вештина сарадње (међуљудска и грађанска компетенција)</p> <p>- културно изражавање</p>
Језик		
Књижевност		
Култура изражавања		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	<p>Овладао почетним читањем; пише по диктату</p> <p>Самостално саставља реченицу и пише краћи текст на задату тему</p> <p>Употребљава велико слово у писању властитих именица</p> <p>Пише одвојено од глагола речцу не и одвојено упитну речцу ли од речи испред</p> <p>Разликује врсте речи у типичним школским примерима</p> <p>Одређује службу речи у реченици</p>	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Сви наставни предмети	

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ (МАТЕМАТИКА)

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА		
Наставне области - садржај програма	Начин и поступци остваривања програма допунске наставе	Компетенције
<p><u>Природни бројеви и операције са њима</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Природни бројеви, писање и читање • Упоредивање бројева • Сабирање и одузимање бројева без прелаза • Сабирање и одузимање бројева са прелазом • Текстуални задаци са сабирањем и одузимањем • Задаци са две рачунске операције • Израчунавање непознатог броја • Сабирање и одузимање са потписивањем • Таблица множења • Множење једноцифреним, двоцифреним и вишецифреним бројем • Дељење • Дељење једноцифреним, двоцифреним и вишецифреним бројем • Текстуални задаци са множењем и дељењем • Разломци и децимални бројеви 	<p>Прилагођавањем наставних метода и садржаја наставник помаже ученицима у достизању очекиваних исхода и стандарда. Реализација се спроводи у континуитету и превентивног је карактера, као и последичног. Међу примарним циљевима је постизање мотивације и јачање самопоуздања.</p> <p>Сарадња родитеља и наставника је обавезна у циљу постизања успеха.</p> <p>Реализација допунске наставе се спроводи индивидуално, у групи или са целим одељењем.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Компетенција за учење - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
<p><u>Геометрија</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Упоредивање предмета по облику, величини, боји и сл. • Разликовање и цртање линија (правих, кривих, изломљених, отворених, затворених) 		

<ul style="list-style-type: none"> •Разликовање и цртање праве, полуправе и дужи •Уочавање и цртање геометријских фигура на квадратној мрежи, помоћу лењира и сл. •Уочавање и цртање геометријских тела •Израчунавање обима, површине и запремине 		
<p><u>Мерење и мере</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Јединице мере за дужину, масу, течности, време, површину, запремину •Новац 		
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање на часу и активност ученика.</p>	
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>У зависности од области садржаја, математика корелира са свим предметима који се изучавају у првом циклусу образовања.</p>	

6. Програм допунске и додатне наставе

6.2. Програм додатне наставе

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ (СРПСКИ ЈЕЗИК)

циклус	први циклус основног образовања и васпитања		
НАЗИВ ПРЕДМЕТА			
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма додатне наставе	Компетенције	
Додатном наставом обухваћени су ученици који показују већа интересовања за садржаје српског језика и књижевности од трећег разреда.	<p>Задати исходи остварају се на примерима напредног нивоа.</p> <p>Читају се додатни текстови из књижевности при чему се уважавају мишљења, предлози и интересовања ученика.</p> <p>Негује се и култура изражавања, драматизују текстови и подстиче литерарно изражавање, као и неговање народне традиције кроз проучавање народне књижевности.</p> <p>Организују се књижевне вечери, сусрети са писцима, посете библиотекама и музејима.</p> <p>Ученици се мотивишу да активно учествују у различитим смотрама, конкурсима и такмичењима.</p>	комуникација на матерњем језику	
Језик			- учење како се учи
Књижевност			- вештина сарадње (међуљудска и грађанска компетенција)
Култура изражавања			- културно изражавање
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	<p>Успешност на тестовима знања и опште културе</p> <p>Писани радови ученика</p> <p>Разговори на одређену тему</p> <p>Учешће на приредбама, сусретима и такмичењима</p>		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Сви предмети		

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ (МАТЕМАТИКА)

циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА		
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма додатне наставе	Компетенције
<p><u>Природни бројеви и операције са њима</u> Занимљиви задаци Логички задаци Текстуални задаци са сабирањем и одузимањем Текстуални задаци са множењем и дељењем Задаци који се решавају једначином</p>	<p>Кроз додатну наставу ученицима који у свом раду исказују веће интересовање се омогућава да се развијају у складу са потребама и могућностима. Подстиче се њихова заинтересованост, самопоуздање и мотивација за даљи рад и учење.</p> <p>Са ученицима се дискутује и анализира проблем за који су исказали интересовање, постављају им се истраживачки задаци и упућују се у различите стратегије помоћу којих ће успешно решити постављени проблем.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Компетенција за учење - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
<p><u>Геометрија</u> Уочавање и пребројавање различитих геометријских фигура Израчунавање обима, површине троугла и запремине геометријских фигура и тела Магични квадрати</p>	<p>Садржаји у додатној настави треба да буду сложенији и изазовнији, што се додатно поспешује тимском сарадњом вишег наставника из истог или различитог предмета, као и променом амбијента (библиотека, музеји или неки други локалитет).</p>	
<p><u>Мерење и мере</u> Задаци са пресипањем Задаци са новцем</p>		
<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање на часу, вршњачко учење, резултате на такмичењима, додатна ангажовања у школи и ван ње.</p>	
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>У зависности од области садржаја, математика корелира са свим предметима који се изучавају у првом циклусу образовања.</p>	

7. Остали облици образовно васпитног рада

7. 1. Програм ваннаставних активности са начинима и поступцима за њихово остваривање

ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

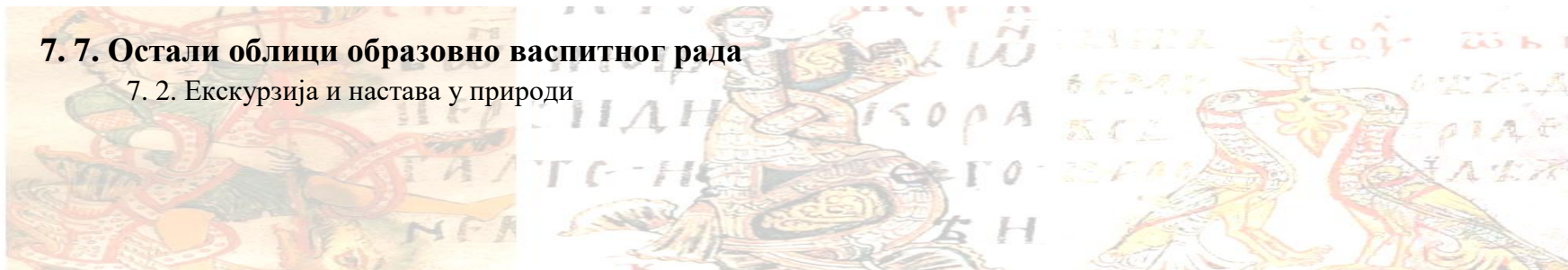
циклус	први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	
Области/теме - садржај програма	Начин и поступци остваривања програма ваннаставних активности	Компетенције
Дан заштите животиња Дан здраве хране Светски дан детета Новогодишњи базар Школска слава Свети Сава Дан жена Ликовни конкурси Ускрс Пролећни карневал Дан школе „Деца деци“ – хуманитарне акције Спортске активности Безбедност у саобраћају Посета библиотеци „Блажа Шћепановић“ Позоришне представе Биоскопске пројекције Музеји, Зоо врт, Мали Дунав	<p>Ваннаставне активности имају за циљ да ученицима омогуће максимално развијање личности на образовном, креативном, друштвеном и личном плану. Циљ ваннаставних активности је и активно коришћење слободног времена за културни и друштвени живот. За успешнији рад ваннаставних активности неопходна је континуирана и осмишљена, сарадња између школе, родитеља, друштвене средине и других организација и институција. Посебан допринос за остваривање програма ваннаставних активности је објављивање ученичких радова на сајту школе којима се афирмише делатност сваког појединачног рада ученика, одељења и школе у целини.</p> <p>Програм ваннаставних активности се реализује кроз учешће на ликовним конкурсима „Имам право да...“ и „Мали Пјер“ (дечија карикатура) „Моја соба“ као и организовање посета Музичкој школи „Владимир Ђорђевић“ (радионица), библиотеци и сусрету са писцима („Имам право да растем уз добре књиге“), маскенбала, истраживачких активности, изложбе радова, уређивање паноа, организовање посета Зоолошком врту, музејима, тропикаријуму, пијаци, посета спортском центру „Олимп“ као и организовање спортског дана у природи. Такође ученици припремају различите игроказе, цртају, сликају (организовање креативних ликовних радионица), учествују у припреми приредбе које подразумевају различите плесне активности.</p> <p>Ваннаставне активности подразумевају и могућност организације продајне изложбе, одлазак у позориште и биоскоп, предавање саобраћајне полиције (сарадња са јединицама локалне самоуправе).</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Предузимљивост и оријентацију ка предузетништву -Рад са подацима и информацијама -Дигитална компетенција -Одговоран однос према ⁶⁷околини -Одговоран однос према здрављу -Одговорно учешће у демократском друштву -Компетенција за учење -Комуникација -Сарадња -Естетичка компетенција

<p>Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<p>Праћење рада ученика обавља се у току целе школске године кроз учешће на приредбама, конкурсима и осталим активностима и манифестацијама предвиђених програмом.</p>
<p>Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима</p>	<p>У зависности од изабране теме/области, корелација је предвиђена са свим предметима који се изучавају у првом циклусу.</p>

циклус	Први циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК - СЕКЦИЈА	
Наставне области -садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
<p>У оквиру редовних наставних области обрађују се теме: Значајни датуми Сликe из земље и света Занимљиви догађаји Честитке, позивнице, плакати, менији... Свакодневне животне ситуације примерене узрасту ученика... Теме по избору ученика...</p>	<p>Избор тема у оквиру наставних области усклађен је са интересовањима, способностима и знањима ученика. Ученици учествују и у избору активности за обраду садржаја. Ученици проналазе информације релевантне за теме које се обрађују преко литературе и медија и припремају материјал за презентовање садржаја на постерима, презентацијама и паноима у школи. Израђују се наставна средства за редовну наставу – честитке, позивнице, плакати, модели итд. Ученици прате дешавања у школи и локалној заједници, и припремају презентације о тим догађајима. "English Drama Club" се бави кретивним радионицама где ученици уз помоћ наставника осмишљавају драмске текстове за представе/филмове/презентације на разне теме које се реализују кроз скичеве на енглеском језику.</p>	<p>- Успешно учествовање у тимском раду - Способност за прикупљање и селектовање информација - Испољавање креативности и истраживачког духа - Способност за успешно коришћење различитих извора информација</p>
<p>Показатељи за оцењивање степена успешности развијања компетенција код ученика</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Учесталост и ефикасност коришћења литературе и медија итд. - Повећање мотивација за укључивање у живот локалне заједнице - Заинтересованост ученика за израду презентација и материјала за наставу, паноа и скичева - Успешност тимског рада - Заинтересованост ученика за укључивање у секцију 	

7.7. Остали облици образовно васпитног рада

7.2. Екскурзија и настава у природи

Настава у природи - Дивчибаре, Гучево, Тара, Гоч-Добре Воде, Рожанство и Деспотовац.

Излети - Ваљево-Бранковина-Бања Врујци, Музеј хлеба-Засавица, Свилајнац-Деспотовац, Аранђеловац-Опленац-Топола. Вршац- Делиблатска пешчара

Полудневни излет - Радмиловац, Авала, Бојчинска шума, Салаш Стремен, Винча, Ботаничка башта, Храм светог Саве.

Позоришне представе - (2 представе у првом полугодишту и 1 у другом полугодишту)

Музеји - Музеј Вука и Доситеја, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј савремене уметности, Војни музеј и Природњачки музеј на Калемегедану, Музеј Николе Тесле, Музеј књиге, Музеј афричке уметности, Музеј српске православне цркве, Народни музеј...

Посета спортском центру “Олимп” или спортски дан у „Шумицама“, Ада Циганлија“, „Кошутњак“ , Пионирски град“

Посета библиотеци “Блажа Шћепановић” и “Дечијем културном центру”

Посета павиљону “Цвијета Зузорић”

Посета биоскопу 2 пута у току школске године

Посета факултетима и учешће у радионицама

Циљеви наставе у природи, излета и свих посета:

- 1) Развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развијања физичких способности;
- 2) Развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 3) Пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој ученика, у складу са његовим узрастом, развојем потреба и интересовањима;
- 4) Развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

- 5) Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 6) Развијање позитивних људских вредности;
- 7) Развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 8) Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, тазвој толеранције и уважавање различитости;
- 9) Развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање инеркулуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 10) Упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему;
- 11) Развијање стваралачког мишљења и естетских критеријума, оспособљавање за комуникацију и изграђивањ позитивног односа према култури и уметничком наслеђу свог и других народа;
- 12) Развијање интересовања и љубави према музици којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва;
- 13) Унапређивање физичких и моторичких способности ради очувања здравља у савременим условима живота и рада.

-У зависности од могућности и интересовања биће организован неки од летњих или зимских кампова у трајању до 7 дана.

Летњи и зимски камп	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Летњи забавно-едукативни камп "Виминацију авантура камп" у близини Костолца ▪ Летњи "Супер камп" и „Супер распуст“ (на Тари, Златару, Букуљи, Гочу, Лепенском Виру или Дивчибарима) ▪ Зимски "Супер камп" и „Супер распуст“ (на Копаонику или Дивчибарима) ▪ Летња и зимска школа математике у сарадњи са Друштвом математичара Србије, друштвом Архимедес, Стручним удружењем Математископ и сл.
Дестинација	

Циљеви и задаци кампа:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу.